

• "Farkınız Okumak Olsun"
İKRA

İlim Kültür
ve Rahmet
Derneği
Bülteni

ÜCRETSİZDİR

Yıl : 14 - Sayı : 54 - Temmuz-Ağustos-Eylül 2020 - www.ikraderneği.org

BİR VİRÜSÜN İNSANLIĞA ANLATIKLARI

Röportaj: Dr. Ali Murat YILMAZ
Tıbbi olarak her zaman bir salgın
olasılığı vardır.

Kitapla Hayatı Değişenler
Talip DEMİR

Bela ve Musibet Kavramları
Abdulgafur LEVENT

CAFE AŞİYAN ESENLER

SİZLERİ BEKLIYORUZ

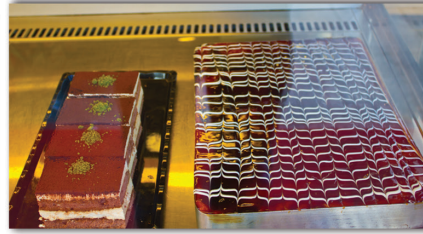
Farklı lezzetleri bir birinden eşsiz
tatları keşfetmek istemez misiniz?

PASTA ÇEŞİTLERİ

TUZLU VE KEK ÇEŞİTLERİ

SÜTLÜ TATLILAR

Nine Hatun Mahallesi
Davutpaşa Cd. 4/A, 34220
Esenler/İstanbul

İLETİŞİM
0 212 568 88 84

Bâbu's-selâm Ey İnsan! Ne Kadar da Acizsin!...

İnsan bu dünyaya özel bir görevle ve bu görevi yerine getirebilecek özel bir donanımla gelmiştir. İnsanın görevi, yeryüzünde Allah'ın emir ve buyrukları doğrultusunda hareket edip O'na kulluk etmesi ve kendisinin hizmetine verilen her türlü imkânla yeryüzünü imar etmesi, yani şu ayette ifade edildiği üzere yeryüzünde Allah'ın halifesi olmasıdır: "Hani Rabbin meleklere: Muhakkak ben yeryüzünde bir halife yaratacağım, demişti..." (Bakara suresi: 30).

İnsanı, kendisini kuşatan diğer mahlûkattan ayıran ve onların üzerinde hâkimiyet kurmasını sağlayan en önemli özelliği akıl sahibi olmasıdır. Bu özelliği ile insan kendisinden kat kat güçlü varlıkları kendisine boyun eğdirip hizmetinde kullanabilmekte; Allah'ın tabiata koyduğu kanunları, yani sünnetullahı çözümleyerek kanatları olmadığı halde kuşlar gibi göklerde süzlebilmekte; balıklar gibi denizlerin üzerinde ve derinliklerinde yolculuk edebilmekte; geliştirdiği tekniklerle göklerin derinliklerindeki sırların keşfine çıkabilmekte; yeryüzünün kaynaklarını büyük bir maharetle kullanıp büyük medeniyetler kurabilmektedir.

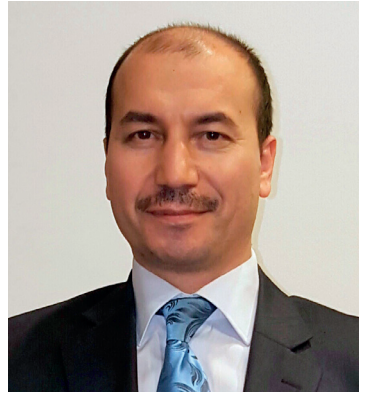
Bu noktada insan bir yol ayrımının önünde bulur kendini; ya bütün bu gücü ve imkânları kendisine bahşeden Rabbine boyun eğ ve ona kulluk edip şükreder, ya da Rabbinin inkâr eder ve sahip olduğu göreceli güçle kendisini Rab/tanrı konumuna koyarak yeryüzünde büyüklük taslar. İnsan, kendisini kuşatan kâinata bakarak, her şeyin sonsuz kudret ve ilim sahibi bir yaratıcının eseri olduğunu bilecek kapasitede olmasına rağmen sıklıkla inkâr yoluna sapar ve açıktan veya hareketleriyle tanrılık taslar. Sahip olduğu silahlar, ulaştığı teknolojik ve ekonomik güçle her şeye güç yetireceğini sanır ve kimsenin kendisini durduramayacağı hezeyanında bulunur.

Amal... Her ne zamanki insanoğlu kibirlenip tanrılık taslar; yeryüzünü zulüm, haksızlık ve ahlâksızlıkla doldurur, yaptıklarının bedelini ödeyecek bir ilâhi uyarı ve cezayla (musibet ve felaketlerle) karşılaşır. Hem de ne kadar aciz ve çaresiz olduğunu görecektir ve anlayacak bir şekilde.

Bu nedenle insanların karşılaştığı musibet ve felaketlerin bir ilâhi ceza olup olmadığı her zaman sorgulanmıştır. Çünkü tarih boyunca insanlığın karşılaştığı ve helak oluşlarına sebep olan birçok afetin, haddi aşmış topluluklara gönderilmiş bir ceza olduğu Kur'an-ı Kerim'de beyan edilmiştir. Bununla birlikte Kur'an'da imtihanın bir gereği olarak da insanların musibetlerle karşılaşacağı bildirilmiştir: "Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla; mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle sınayacağız. Sabredenleri müjdele!" (Bakara suresi: 155).

Son olarak bütün dünyayı etkisi altına alan corona virüs de (COVID-19) bu çerçevede sorgulanmaktadır. Çünkü insanoğlu, büyük bir bölümüyle, bu dönemde de Rabbinin yolundan ayrılmış, ilâhî bütün kural ve ilkelere sırt çevirmiş, kaydettiği bilimsel ve teknolojik ilerlemeler ile kendisinde karşı konulamaz bir güç vehmetmiş, yeryüzünü kan, gözyaşı, zulüm ve ahlaksızlıkla doldurmuştur. Ama milimetrenin milyonda biri kadar olduğu belirtilen bir virüs karşısında eli ayağına dolanmıştır. Öyle ki, her bir milyon kişinin hastalanmasına yol açan corona virüsün toplam ağırlığının 0,5 (yarım) gram olduğu belirtilmektedir. Yani bütün dünyanın adeta evlerine hapsolmasına, süper devletlerin çaresiz kalmasına, en gelişmiş devletlerin birbirlerinin mallarına el koyacak kadar acizleşmesine... sadece üç beş gram virüs yetmiştir.

Peki corona virüs bir ceza mıdır, yoksa bir imtihan mı? Bu meseleye bizler nasıl bakalım? Aslında bu biraz da bizim tavrımıza bağlıdır. Hz. Ali'ye atfen zikredilen şu rivayet bunun cevabını çok güzel açıklıyor: Hz. Ali'ye sorarlar: "Başımıza gelen musibetler, bir imtihan mıdır? Yoksa Allah'ın bir cezası mıdır?" Hz. Ali şöyle cevap verir: "Eğer başımıza gelen musibetler bizi Allah'a yaklaşıyorsa bir imtihandır; eğer ondan uzaklaşıyorsa bir cezadır." İşte bu sayımızda farklı yönleriyle corona virüs musibetini ele aldık. Konuyla ilgili röportajımızı da GOP Belde Tıp Merkezi Başhekimisi, İç Hastalıkları Uzmanı Dr. Ali Murat YILMAZ Hocamızla gerçekleştirdik. Keyifle okunacak ve faydalı olacak bir sayı hazırlamaya gayret ettik. Selam ve dua ile...

Av. Halil KENDİR
İKRA Derneği
Yayın Kurulu Başkanı

54 Temmuz - Ağustos - Eylül 2020
Bu yayın İlim Kültür ve Rahmet (İKRA) Derneği
Bültenidir.
3 ayda bir yayınlanır.
Ücretsizdir.

İlim Kültür ve Rahmet (İKRA) Derneği
adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü
Av. Emin Atalay

Yayın Kurulu
Halil Kendir - Erdoğan Aydın
İlhan Uluç - Feyyaz Kalkan -
Erdoğan Gül - Haşim Öztürk -
İbrahim Ethem Yüksel - Hüseyin Yılmaz
Mustafa Hamza Aydın

Reklam
Emin Atalay GSM: 0554 651 43 43

Sekreteryası
Erdoğan Aydın

Basıldığı Yer
GD Ofset
0212 671 91 00

Tasarım
Klon Ajans

Adres
Bağcılar Şubesi
Çınar Mh. 864 Sk. No: 7/B
Bağcılar: 0555 279 29 94
www.ikradernegi.org

Dergimiz Bağcılar Basın Savcılığının 2007/24 sayılı
evrak bilgileriyle basılmaktadır.
Dergimiz bu sayıda 1.000 adet basılmıştır.

içindekiler

14

RÖPORTAJ: DR. ALİ MURAT YILMAZ
Tıbbi olarak her zama bir salgın olasılığı vardır.

20

KİTAPLA HAYATI DEĞİŞENLER
TALİP DEMİR

30

SAĞLIK / HASAN BASRİ YAPICI /
SALGIN HASTALIKLAR

03

KİTAP TANITIMI / Sağlık Bilinci / Sefa Saygılı

04

Emin ATALAY / İbn'ül Vakt'in Corona (Covid-19) ile İmtihani!

06

Cemalettin AYDINOĞLU / Felaketler ve Anınma Fırsatı

08

Mehmet ÇELİK / Korona Virüsünün İnsanlığa Faydaları

09

Abdülğafur LEVENT / Kuran ve Sünnete Göre Bela ve Musibet Kavramı

19

Feyyaz KALKAN / İLİM VE ALİM / Akşemseddin

23

MİSAFİR KALEM / Hüseyin YÜRÜK
Osmanlı Devlet'inde Kolera Günleri

26

HANIMLAR/Pandemi En Çok Bize Yaradı

27

MEDENİYETİMİZ ŞEHİRLERİMİZ/
İbrahim Ethem YÜKSEL / San'a

28

KISSADAN HİSSE

31

ADRESLER

» KİTAP TANITIMI

Sağlık Bilinci Sefa Saygılı

Vural ERCE

“Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur.”¹

“İnsanların çoğunun aldandığı iki nimet vardır: Sağlık ve boş vakit.”²

Tüm Dünyada etkisini gösteren Covid-19 salgınının ülkemizde pik yaptığı bir zamanda tanıtımını yaptığımız bu değerli eser, Hekim ve Yazar Sefa Saygılı tarafından kaleme alınmıştır. Bizlere sağlık bilincinin nasıl oluşturulabileceği hususunda önemli bilgiler aktaran eser, Düşün Yayıncılık tarafından yayın hayatına kazandırılmıştır. 200 sayfa ve 3 bölümden oluşan eserin birinci bölümünde "Sağlık Bilinci", ikinci bölümünde "Aile Sağlığı" ve üçüncü bölümünde ise "Toplumsal Sağlık" konuları üzerinde durulmuştur.

İslamiyet, sağlığı "iman"dan sonra insana verilmiş en büyük nimet olarak görür. Hastalık ise bir yandan kulluk imtihanıdır, diğer yandan hata ve günahlara kefarettir.

Diş ağrısından kıvranan bir hasta için dünyanın en mutlu insanı, herhalde diş ağrısı çekmeyendir. Sağlığın kıymeti ancak hastalık esnasında anlaşılabilir.

İnsan, sağlıklıyken yaşadığının farkına varır, hakkıyla ibadetlerini yerine getirebilir, şükrünü ifa edebilir ve çevresine yardımcı olabilir. Bu yüzden hastalıklara karşı tedbir almamız, bize emanet olarak verilmiş bedenimizi ve nefsimizi tehlikelerden korumamız gerekir.

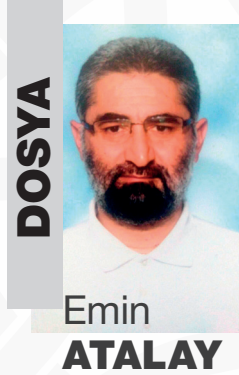
Hastalığa yakalanıp tedavisi için doktor doktor dolaşmaktan ve avuç dolusu hapı yutmaktansa koruyucu tedbirlere dikkat edip hastalanmamaya gayret etmek tercihe şayandır. Bu sebeple hastalıkların ana mekanizmasını, vücudumuzun işleyişini, bazı önemli ve yaygın hastalıkların belirtileri ile sağlıklı yaşamının kaidelerini bilmek gerekir.

Ayrıca bugün artan doktor ve hastane sayısı ile sağlık sistemi, insanlara üstten bakan sır dolu karmaşık yapı halindedir. Halbuki böyle kompleks yapıya gerek yoktur. Üstelik herkes sağlığı ile ilgili sağlam bilgilere sahip olmalıdır.³

Unutmayalım ki, ancak sağlıklı fertlerden sağlıklı toplumlar ortaya çıkar.

(1)-Maide Suresi 32
(2)-Buhari ve Tirmizi
(3)-Yayınevi Tanıtımı

İBN'ÜL VAKT'İN CORONA (COVID-19) İLE İMTİHANI!

Müslüman, belli zamanların değil “her zamanın” insanıdır. Dolayısıyla sufilerin “ibn’ül vakt/zamanın çocuğu” olunması hassasiyeti de tam bu noktaya işaret etmektedir.

Zira ibn-ül vakt olan insan, yaşadığı çağa/zamana uyum sağladığı gibi, o zaman diliminde yapılması gerekenleri de, en iyi yapan ve kendini bununla mükellef hisseden insandır. Bu durum, “Müslüman olmamızın” bize yüklediği bir hassasiyet ve mükellefiyettir.

Bu hassasiyet ve mükellefiyetin bir sonucu olarak Müslüman, bulunduğu zaman ve şartlar dairesinde ve öncelikle hayatının olmazsa olmazı bulunan ve yaratılış gayesi olan¹ ibadetlerini nasıl yapacağını gözden geçirir ve ona göre vaziyet alır.

Burada zikrettiğimiz “ibadet” kelime ve mefhumunu “dar manada” almıyorum. Daha açayım: İbadet derken meseleyi sadece belli şekillere oturtulmuş; Allah ve/veya Rasülü tarafından belli şekillerde bizlere emir ve tavsiye olarak sunulmuş ve belirli zamanlarda yapılan/belirli zamanlara tahsis edilmiş fiiller manasında kullanmıyorum. Amacım hayatın bütününe yansıyan, hayatın tamamını kuşatan ve kapsayan,

yani artık **hayatın kendisi olan** fiillerdir. Zira bizler inanıyoruz ki Müslümanın hayatının her anı ve bu manada **ölüm dahi**² Allah içindir; Allah için olan şey ise elbette ibadetin bizatihi kendisidir. Biz buna “dini Allah’a has kılmak” da diyebiliriz.³ Şunu da ekleyelim; Müslüman hayatı bu şekilde yaşadığında hayatının her anından dolayı “ibadet sevabı ve mükafatı” alacaktır

Ve yine biz Müslümanlar için ibadet anlayışı ve fiili ölüm bizi bizden alıncaya kadar devam edecek bir halet-i ruhiyedir!⁴

Hayata böyle baktığımıza göre, hal-i hazırda yaşamakta olduğumuz “corona” ya da diğer bir isimle “covid 19” bizi nasıl etkileyecektir, nasıl etkilemelidir?

Evvel emirde şu hususun altını kalınca çizelim: Bu bizim için de genel manada insanlık için de bir imtihandır! Öyleyse Müslüman, her imtihan gibi bunu lehine çevirmeye ve ahiret yatırımı haline getirmeye gayret etmelidir. Bu manada Allah bizi farklı zaman ve şekillerde mallardan, canlardan eksiltmeyle ve hatta evlatlarımızla, eşlerimizle dahi imtihan edecektir.⁵ Tüm bu imtihanları aşmanın iki yolu vardır: Sabretmek!

“Sabretmek” sadece ne olacağını/olayın sonucunu beklemek, hiçbir şey yapmadan işi olurluna bırakmak değildir, olmamalıdır elbette. Sabretmekten maksat, “o hususta yapılması gereken ne ise” onu, üstelik de en güzel şekilde yapmaktır.

Bu manada göstereceğimiz sabrın ferdi ve içtimai/sosyal boyutları vardır. Hep hatırdta tutmak zorundayız: Dünyada tek başımıza yaşamıyoruz! İçinde yaşadığımız tabiata ve bu tabiatla birlikte yaşadığımız insanlara ve hatta börtü-böceğe karşı borcumuz ve yükümlülüklerimiz vardır. Öyleyse, öncelikle bu hususa ilişkin olarak, hekimlere ve hekimlerin tavsiyesiyle devlet ricali tarafından alınan kararlara, verilen talimatlara uymak bizim için bir vecibedir.⁶ Bu karar ve talimatlar bazen karantinada kalmak, bazen maske kullanmak, bazen de fiziki mesafeyi korumak olabilir. Zira genel ve bilinen bir fıkıh kaidesidir ki, “hazık” bir tabibin talimatı dairesinde **farz olan ibadetler dahi** bir süreliğine veya daimi olarak askıya alınabilir. Meşhur “Hastalar Risalesi” isimli eserde de aynı hususlara temas edilmiştir.⁷ Bu çerçevede bir Müslümanın “bana bir şey olmaz” ya da “ne olursa olsun” diyerek kendi nefsinin heba etmesi ya da hafif tabiriyle tehlikeye atması doğru olmadığı gibi, kendisinin bu nadan ve umursamaz tavrı sebebiyle hastalık doğması veya artmasına sebebiyet vermesi de doğru değildir ve uhrevi manada da sorumluluğunu doğuracaktır. Zira her hususta bize yol gösteren ve tavsiyelerde bulunan Rabbim bu hususta da dikkatlerimizi çekmektedir:

“Kim bir cana karşılık veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmak sebebiyle olmaksızın **bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur.** Kim de bir kimseyi diriltirse (öldümden kurtarırsa) bütün insanları diriltmiş gibi olur.”⁸

İnanan bir insanın böylesine hassas bir konuda,

böylesine tehdit ve müjde ihtiva eden ayete karşı kayıtsız kalması, düşünülemez bile...

Bir Müslüman bu manada ferdi sorumluluklarını ifa etmek zorundadır, başka bir seçeneği yoktur. Zaten ferdi sorumluluklarını ifa ettiği zaman, içtimai/sosyal/toplumsal sorumlulukları da kendiliğinden gerçekleşmiş olacaktır.

Bu sebeple belki de özellikle biz inanan ve hayatını ibadet ruhu ve hazzıyla yaşamak isteyen insanlara **daha fazla hassas davranma sorumluluğu** düşmektedir. İşte “sabr” dediğimiz mefhum tam da burada kendini göstermekte ve hakiki manasıyla yaşanmayı gerekli kılmaktadır.

Kaynakça

- (1)“Ben insanları ve cinleri yalnız bana ibadet etsinler için yarattım” (Zariyat Suresi, 51/ 6. Ayet)
- (2)“De ki: ‘Benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve ölümüm hep alemlerin Rabbi olan Allah içindir.’ “ En’am Suresi, 6/162. Ayet
- (3)“Ancak tevbe edip durumlarını düzelteren, Allah'a sarılan ve dinlerini Allah için halis kılanlar müstesnadırlar. Bunlar mü'minlerle birlikte dirler. Allah mü'minlere büyük bir ecir verecektir.”
- (4)“Ve sana yakın (ölüm) gelinceye kadar Rabbine kulluk et!” Hicr Suresi, 15/99. Ayet
- (5)Bu konu ile ilgili olarak özellikle Bakara Suresi, 2/155 ve 156. Ayete, 214. Ayete; Âl-i İmran Suresi, 3/186. Ayete; Enfâl Suresi, 8/28. Ayete bakılabilir.
- (6)Bu tabiri “vacip” manasında kullanıyorum. Yani gereklilik, kurallara uymak zorunluluğu manasında...
- (7) “Ey derdine derman arayan hasta! Şâfi-i Hakîm-i Zülcelal, küre-i arz olan büyük eczahanesinde, (...) Her derde bir derman halketmiştir. Tedavi için ilâçları almak, kullanmak meşrudur. Fakat tesiri ve şifayı, Cenab-ı Hak'tan bilmek gerektir. Dermanı o verdiği gibi, şifayı da o veriyor. Hâzık mütedeyyin hekimlerin tavsiyelerini tutmak, ehemmiyetli bir ilâçtır. (Bediüzzaman/Lemalar)
- (8) Maide Suresi, 5/32. ayet

FELAKETLER VE ARINMA FIRSATI

İnsan, Allah tarafından kendisine tevdi edilen “emanet”i kabul ettiği gün, Allah’ın “halife”si olmayı da hak etmiştir. Allah insanı yeryüzüne “iyi işler” yapıp yapmayacağını sınamak için göndermiştir. Allah yarattığı bu varlığı diğer varlıklar karşısında farklılaştırmak için ona “varlıkların isimlerini” öğretmiştir. İnsan bu sayede apstraksiyon/soyutlama ve kavramsallaştırma becerisi kazanmıştır. Fakat insan, Allah karşısındaki bu durumunu içselleştirememiş, “en güzel yaratılış”a sahip olmasıyla övülürken, ahlaki zaafları ve kulluğunun farkına varamama gibi sebeplerle “aşağıların aşağısı”na atılmakla tehdit edilmiştir. Allah, insana çamurdan ve sudan yaratıldığını hatırlatarak yaşadığı özgüvenin sanal olduğunu ve bu durumu şımarıklık olarak görmemiz gerektiğini hatırlatmıştır. Sonra da “göklerin yükseltilmesi”ne, “dağların sıralanmasına” ve “yeryüzünün bir döşek gibi yayılmasına” dikkat çekerek kendi gücünün sınırlarını görmemizi istemiştir.

Evrende bir topbaşı büyüklüğünde bile olmayan bu dünyanın bir ferdi olan insan, kendini yücelerde görebilmektedir. Bu onu şımarık bir hadsize dönüştürmüştür. Bu duyguyu harekete geçiren temel düşünce “ehledeh/ölümsüzlük/sonsuzluk arayışı”dır. Bunun için “mal biriktirme”yi ve onu “sayma”yı tercih etmiştir. Gerçekte o “En küçük bir infaktan bile imtina eden/maun” birisidir. Nefsini ilah edinen insan kendini evrenin efendisi konumuna yerleştirmiştir. Bundan mütevellit tüm canlı ve cansız varlığa tahakküm edebilme cüretinde bulunabilmektedir. Bitkilerden daha fazla verim alabilmek için hibrit tohumlar geliştirmeyi, genetiği değiştirilmiş bitkileri piyasaya sürmeyi, hayvanları et, süt ve yumurta veren makinalara çevirebilmeyi hak bilmiştir. Ötekine tahakküm kurma noktasında

pervasız olan insan, terörün her türünü denemekten geri durmamaktadır. Konvensiyonel savaşların yüksek maliyetleri, emperyalist ülkelerin vesayet savaşlarına yönelmelerine ve biyolojik/kimyasal silahları tercih etmelerine sebep olmaktadır. Çünkü bu alanlarda üretilen ürünler düşük maliyet yüksek hasar vermeleri dolayısıyla tercih edilmektedir. Bu insan durdurulmalıdır. Bunu sağlamanın yollarından biri de insana sınırlarını hatırlatmak, aciz birisi olduğunu göstermekten geçer. İşte bu virüs insanı şaşkına çevirerek asıl olanın kendisi olmadığını öğretmiştir. Azgınlaşan insana Allah üç farklı uyarıcı göndererek merhametini göstermiştir. Bunlar:

- Elçi ve kitap göndererek uyarmak,
- Evrenin kendisini birer ayet/ayât olarak düşünmemizi istemek,
- İnsanı afetlerle sınamak/uyarmaktır.

Afetler masum ve mazlum insanı da etkilediği için maşeri vicdanda soru işaretleri uyandırmaktadır. Dünyayı bir yangın yerine çeviren, haksız paylaşımlarla kuzeyde obezite güneyde açlık problemi ihdas eden, kapitalizmin doymak bilmez iştahı için bütün dünyayı bir açık pazara dönüştürmeye kalkan, karanlık sularda hayata başlamadan sonsuzluğa firar eden Aylan bebeğin durumunu bir kere daha durup düşünmek için Corona günlerinden iyi bir fırsat mı olur? İnsanlar büyük bir felaketle karşılaştıklarında genellikle üç tavır geliştirirler. Bunlar:

- Yaşanan felaketlerin pozitif/bilimsel izahları ile yetinmek
- Felaketlerden kaçınmanın mümkün olmadığına inanan kaderci yaklaşım
- Yaşanan felaketlerin insanın hatalarının sonucu olarak görmek ve bu durumu ilahi hikmet ve adaletle açıklamak

Felaketlerin Teolojik Zemini

Kutsal Kitabımız felaketleri bir yıkım ve haksızlık olarak görmeyi doğru bulmaz. O, felaketleri yıkıntılar arasından umut tazeleme ve hayata yeniden başlama için bir fırsat olarak görmemizi ister. Kitapta anlatılan çok sayıda felaket örnekleri sebep sonuç ilişkisi bağlamında okunmalıdır. Kur’an birçok felaket örnekliğini anlatarak bizden safımızı belli etmemizi ister. Buna göre; taşlar savuran rüzgar, çılgılık, yerin dibine geçirilme, su taşkını (Ankebut/40), yıldırım (Bakara/55), deprem(Araf/78), kuraklık (Araf/130), kıtlık(Araf/130), tufan, gökten kurbağa yağması ve çekirge istilası (Araf/133), buğday güvesi ve balıktan pişirilmiş taşların insanların üzerine yağması (Hud/52) gibi felaket örnekleri anlatarak bize arınma için bir fırsat sunmaktadır. Kitabımızın felaketlerle ilgili yaklaşımı onu bir dünyevi ceza olarak tanımlamanın ötesinde insanın tevbe etmesi için tarihi bir fırsat olarak karşımıza çıkarır.

•Kitabımız Elçilerin mücadelesini akamete uğratmak isteyen toplumlara tattırdığı felaketleri bir bir anlatmakta, bu mücadele karşısında zulme devam eden toplumların yaşadığı felaketleri bir haksızlık olarak tanımlanamayacağını ifade etmektedir. (Hud/17)

•Durup dururken bir felaket ile tecziye yolu tercih edilmemiş, insan soyunun karada ve denizde çıkardığı fesat, kendi elleriyle işledikleri fenalıklar böyle bir sonuçla karşılaşmaları için sebep olmuştur. (Rum/41)

•Bu afetleri Allah’ın bir zulmü olarak görmemek gerekir. İnsan kendine yazık ettiği için böyle bir sonla karşılaşmaktadır. (Ankebut/40)

•Üstelik felaketlerle karşılaşmadan önce mutlaka bir uyarıcının geldiğini de beyan etmektedir. (Nahl/61)

•Felaketlerin sebeplerinden biri de ayetleri yalanlamak ve onlardan habersizmiş gibi davranmaktır. (Araf/136)

•İnsan sahip olduğu nimetlerle azmış ve şımarmıştır. Felaketler buna dur demenin bir aracıdır. (Kasas/58)

•Allah bir toplumu cezalandırmak için fırsat kollamamaktadır. Ötelemesine rağmen zulme, isyan ve inkara devam eden halklar için felaketler geri bırakılmaz. (Nahl/61)

Bir Arınma Aracı Olarak Pandemi ve Felaketler

İnsanlık tarihinde yıkıcı birçok pandemi örneği mevcuttur. Kayıtlardaki bilgiler çerçevesinde 1620’li yıllardan itibaren günümüze kadar epidemi veya pandemi düzeyinde her yüzyılda bir salgın olmuştur. Bu salgınlar dünyanın ve insanın bir arınma aracı olarak görülemez mi? Kitabımız bu konuda şunları söylemektedir. Buna göre felaketler;

- Zorluk ve sıkıntı hallerinde yalvarıp yakarma için bir sebeptir. (Araf/94)
- Öğüt alıp, düşünmek için bir fırsattır. (A’raf/130)
- Yoldan çıkmış ve zalim halklar için bir uyarı aracıdır. (En’am/47, Ahkaf/35)
- Bela ve musibet tevbe etmek ve öğüt almak için bir fırsattır. (Tevbe/126)

Corona Virüs Bağlamında Değişen Dünya

•Ateist, nihilist ve pozitivist tipler görmedikleri ilaha inanmamayı şiar edinirken görmedikleri bir virüs karşısında esas duruşa geçerek karizmayı fena çizdirmişlerdir.

•İnsan her şeyin maliki olduğunu söyleme iddiasındayken sahip olduğu parayı kullanabilecek bir ortamın bile olamayabileceğini görmüştür. İnsan, eşyanın maliki değil emanetçisi olduğu gerçeği ile yüzleşmiştir.

•Tek gerçekliğin Allah olduğu, geri kalanın boş ve fani olduğunu yaşayarak deneyimlemiştir.

•İslam dininin maddi ve manevi temizlik konusundaki hassasiyeti Müslümanların imajını olumlu şekilde değiştirmektedir.

•Özellikle Türkiye merkezli devlet ve STK’ların bilâ ücret yaptığı yardımlar İslam dininin bu yönünün açığa çıkmasına bir sebep olabilecek potansiyeldedir.

•Felaketler Allah’ın intikamı değil imtihanı olarak görülmelidir.

•Lüks, şatafat, zenginlik bir yere kadardır.

•Felaketler insanları yokluk ve yoksunlukta eşitleyerek kimin daha insani reflekslerinin olduğunu açığa çıkaran bir katalizör görevi görmüştür.

•Güç, iktidar sonsuz değildir.

•Küresel ölçekte büyük organizasyonların gerçekte sadece adlarının büyük olduğu görülmüştür.

•Corona insanların arınması ve hayata yeniden başlaması için bir fırsattır.

CORONA VİRÜSÜNÜN İNSANLIĞA ÖĞRETTİKLERİ

Müslümanlar, hiçbir şeyin boşa yaratılmadığına inanırlar. Yaratılan her şey bir hikmete binaen var edilmiştir. İnsanlık bu hikmetin tamamını veya bir kısmını kavrayabilir ya da kavrayamaz. İnsanoğlunun bunu kavrayamaması yaratılıştaki hikmeti ortadan kaldırmaz.

İçinde yaşadığımız dünyada her şeyin bir başlangıcı bir de sonucu vardır. Bidayet ve nihayet arasındaki zaman dilimine “hayat” diyoruz. Bizler bu hayatı yaşarken güzellikler, zenginlikler ve mutluluklarla imtihan edildiğimiz gibi, çirkinlikler, muhtaçlık durumları, hastalıklarla da sınanmaktayız. Bizi “biz” yapan ve “insan evladı” yapan da bu sınavdaki başarımızdır.

Kâinatın yaratıcısı olan Rabbimiz; yarattığı bu âlemde insanı da var ederek, kendinden haberdar kılmıştır. İlk insan ile direkt irtibata geçerek onu Peygamber seçen Yüce Yaratıcı daha sonra Cebrail aracılığı ile ben-i Âdem arasından seçtiği kulları ile irtibatı devam ettirmiştir. En son Cebrail aracılığı ile irtibata geçtiği Zat-ı Muhterem ise Hz. Muhammed Mustafa (sav)’dır.

Toprak kirlendiğinde yağmur ile yeryüzünü temizleyen Rabbimiz; iç dünyası kirlendiği için dış dünyasını da içinin kirliliği ile pisleten insanlık ailesini; bir ismi de “Rahmet” olan Peygamberimizin rehberliğinde vahiy (mutlak doğru, özü itibarıyla temiz ve temizleyici) ile pâk hâle getirmek iradesinde bulunmuştur. Emek ve çabasının karşılığını alsın diye de insanoğlunu seçimlerinde serbest bırakmıştır.

Son yıllarda; Allah’ın verdiği akıl nimeti ile Allah’ın yarattığı tabiat kanunlarını işleterek maddi anlamda belli bir ilerleme (bu ilerleme kavramı kişi ve toplumlara göre değişir) kaydeden bazı haddini bilmezler, “artık Allah’a ve O’nun kurallarına ihtiyacımız yok; aklımız ve ilmimizle biz bize yeteriz” demeye başlamışlardır. Bu meydan okuyuş karşısında Yüce Yaratıcı namütenahi gücünü bu kez bir virüsle bir kez daha göstermiştir. Doğusundan-batısına,güneyinden-kuzeyine

kadar tüm dünyanın dikkatini aynı noktaya toplamış ve tüm insanlığı “nerede hata yaptık ve nasıl kurtulabiliriz?” diye bir araya getirmiştir.

Bilimde; “ölümsüzlük ilacını ha bulduk ha buluyoruz” diye hava basan özellikle batı dünyası, ölümcül covid-19 karşısında önce afallamış sonra sebeplerini araştırmaya başlamıştır. (Burada eleştirisini yaptığım şey ilmi araştırmalar yapılması değil, yapılan araştırmalarda insanın haddini aşarak Allah’a meydan okuması ve kendini “tanrı” ilan etmesidir.) Dünya bilim kurulu üyeleri ve dünya sağlık sektörünün çalışanları, bu virüse karşı korumak için aynı şeyi önermişlerdir. Önerdikleri çözümün ana noktası hastalanmamak ve formülü ise “HER ANLAMDA TEMİZLİK” idi. Dünyada yaşayan tüm insanlar ister zengin ister fakir, ister sarayda ister barakada, ister yönetici ister yönetilen olsun aynı şeyi yapmakla bu hastalığa karşı kendilerini koruyabilirlerdi. Yapacakları şey ise gıda maddelerinden giyim-kuşama, mekân temizliğinden beden temizliğine kadar her şeyin TEMİZ OLMASI idi. Dünya bir kez daha sağlık’ın önemini hatırlamış ve bunun da temizlikten geçtiğini kavramıştı.

İşte tam da bu noktada Müslümanlar olarak bize düşen görevler olduğunu hatırlatmak isterim. Bu görevlerimizin başında imanımızın bize öğrettiği “doğal-tabii ve sağlıklı” yaşamın; “vahy”in ışığında ve Hz. Peygamberimizin önderliğinde olabileceğini yaşayarak ve yaşatarak öğretmektir. **Canlı-cansız doğada gördüğü her şeyi hiçbir kurala ve ahlaki kaideye aldırılmadan tüketme çılgınlığında olan günümüz insanına; sınırlı-sorumlu ve ahlâklı yaşamın ancak vahyin ışığında olabileceğini göstererek öğretmek Müslümanlar olarak en önemli görevlerimiz arasındadır.**

Müslümanlar! Dünyanın kurtuluşuna vesile olmak istemez misiniz?

DOSYA

Mehmet
ÇELİK

KUR’AN VE SÜNNETE GÖRE BELA VE MUSİBET KAVRAMI

(BELA VE MUSİBETLER KARŞISINDA MÜSLÜMANIN TAVRI NASIL OLMALIDIR?)

Allah insanı en mükemmel bir şekilde yaratmış, onu sayısız nimetlerle donatmış ve ona yeryüzünü imar etmesi için sorumluk yüklemiştir. Yüce Yaratıcı, akıl ve irade sahibi olan insana tarihin her döneminde Peygamberler göndermek suretiyle, görev ve sorumluluklarını bildirmiştir. İnsanın, yaratılışının gayesi doğrultusunda hayatını idame ettirmesi, kulluk

vecibelerini yerine getirmesi gerektiği, aksi halde sorumluluğunu yerine getirmediğinde, dünyada çeşitli bela ve musibetlere uğrayacağı, ayrıca ahirette de cezalandırılacağı kendisine hatırlatılmıştır. İnsanın yaşamı boyunca sıkıntı çekmesi, refah içerisinde yaşaması, dert, ıstırap, hastalık, şifa, nimet, azap vb. şekilde hayatının inişli çıkışlı olması onun imtihanıdır. Nitekim Kur’an-ı Kerim’de “...Sizi bir imtihan olarak hayır ile de şer ile de deniyoruz...”¹ buyurulmaktadır. Bela ve musibetlerin sadece kulluk vecibelerinin yerine getirilmediği, isyan ve ifsada karşılık isabet ettiği, bir tecziye olduğu düşünülmemelidir; aynı zamanda mümin kulun derecesinin yükselmesine, günahlarının bağışlanmasına, kâfir/münkir kulun da iman etmesi için bir ibtilâ ve imtihan vesilesi olabilmektedir.

Bela ve musibet kavramlarının ne anlam ifade ettiklerini, Kur’an-ı Kerim ve Hadis-i Şerif’lerde hangi anlamlarda kullanıldıklarını öncelikle açıklayalım:

Bela: Allah’ın insanları denemek için verdiği maddî ve manevî sıkıntı, dert, külfet şeklinde izah edilebilir. Kur’an-ı Kerim’de; “eskimek, denemek, sınamak, gam, musibet, darlık ve

DOSYA

Abdulgafur
LEVENT

sıkıntı” manalarında kullanılmıştır. Firavun’un İsrâiloğulları’na yapmış olduğu korkunç işkenceler “belaun azîm/büyük belâ” olarak zikredilmiştir. Nitekim bir ayette, “Hani, sizi azabın en kötüsüne uğratan, kadınlarınızı sağ bırakıp, oğullarınızı boğazlayan Firavun ailesinden kurtarmıştık. Bunda, size Rabbinizden (gelen) büyük bir imtihan (büyük bir bela) vardı”.² Ayrıca “belaun mübin/açık

belâ”,³ Hz. İbrâhim (as)’in oğlu İsmail’i kurban etmeye teşebbüsüne de “açık belâ” deneme olarak vasıflandırılmıştır.⁴ Allah’ın kendisini denediği kulun bu denemeden başarı ve yüz akı ile çıkması da “belaun hasen/güzel belâ” olarak tarif edilmiştir. Bu manada Bedir Savaşı ve sonucunda kazanılan zafer, “güzel bir belâ”⁵ yani başarıyla verilmiş bir imtihan olarak nitelendirilmiştir.⁶

Allah’ın korku ve kıtlık vermesi, mal, can ve mahsulleri eksiltmesi de birer belâ, deneme/ imtihandır. Nitekim ayette, “Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele”⁷ buyurulmuştur. Kerim Kitabımız Kur’an’a göre dünya, kimin daha güzel iş yaptığına anlaşılacağı bir imtihan yeri olup ölüm ve hayat bunun için yaratılmıştır. Bu bağlamda bir ayet-i celilede, “O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır. O, mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır”⁸ buyurulmuştur. Başta Peygamberler olmak üzere Allah herkesi bir belâ ile denemektedir. En şiddetli belâlara uğrayanlar önce Peygamberler, sonra da onlara en çok benzeyenlerdir. Nitekim Efendimiz (sav) bir hadis-i şeriflerinde, “İnsanların en çok

musibete uğrayanları evvela Peygamberlerdir, sonra derecelerine göre (veliler ve salihler) gelir. Kişi dine göre bela ve imtihanlara maruz kalır. Eğer dine bağlılığı varsa, belası daha da artar. Fakat dinini gevşek yaşıyorsa ona göre musibetlerle karşılaşır. Kişiye belalar gelir gelir de artık onun üzerinde hiçbir günah kalmaz”⁹ buyurmuştur. İnsanın dert ve musibetlerle karşılaşması kaçınılmazdır. Çünkü kişinin gerçek şahsiyeti ibtilâ/denenme halinde ortaya çıkar. Deri için tabaklanma ne ise insan için ibtilâ/denenme de odur; altın ateşte, insan mihnette/sıkıntıda belli olur. Büyük belâlara ancak büyük insanlar dayanabilir. Bir hadis-i şerife göre kazanılacak olan sevabın büyüklüğü katlanılan belânın ağırlığı nispetinde olur. Bu yüzden Allah sevdiklerine belâ verir. Buna razı olan Allah’ın rızasını kazanır; isyan eden ise Allah’ın gazabına uğrar.¹⁰

Belâya uğrama aynı zamanda günden günaha inanmaya ve manen yükselmeye de vesile olur. Öyle günahlar vardır ki ancak belâya sabretmek suretiyle silinir. Hz. Aîşe (ra), Hz. Peygamberimiz (sav)’den daha şiddetli ağrılara maruz kalan birini görmediğini söylemiştir.¹¹ Hastalığa müptela olan müminin günahları affedilir.¹²

Musibet: Sözlükte “ansızın bastıran yağmur” anlamındaki savb kökünden türeyen ve “bir şeyin hedefine ulaşması, birinin payına düşmesi” manasına gelen isabet mastarından isim olan musibet, “insanın genellikle kendi iradesi dışında ve beklemediği şekilde karşılaştığı durum” demektir. Daha çok hastalık, kıtlık, zarar ziyan, yangın, deprem gibi afetler, sevilen birinin ölümü vb. ağır sıkıntı veren şeyler için kullanılır.¹³

Musibet kelimesi Kur’ân-ı Kerîm’de on ayette geçmektedir. Ayrıca altmış dört yerde; ölüm, fitne, kötülük, belâ, yaşlılık, azap, aşırı susuzluk, yorgunluk ve açlık gibi olumsuzlukların başa gelmesini ve iyilik, ilâhî lütuf, rahmet gibi olumlu durumlarla karşılaşmayı ifade etmek üzere

musibetle aynı kökten gelen fiiller kullanılmıştır.¹⁴

Bazı ayetlerde musibetin bir kitapta yazılı olduğu, “De ki: “Bizim başımıza ancak, Allah’ın bizim için yazdığı şeyler gelir. O, bizim yardımcımızdır. Öyleyse mü’minler, yalnız Allah’a güvensinler”¹⁵, “Yeryüzünde ve kendi nefislerinizde uğradığınız hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta (levh-i mahfuz’da) yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah’a göre kolaydır”¹⁶, musibetlerin Allah’ın izniyle gerçekleştiği, “Başa gelen hiçbir musibet Allah’ın izni olmaksızın olamaz...”¹⁷ bildirilirken, bazı ayetlerde musibetler insanın kendi fiillerinin bir sonucu olarak gösterilmektedir, “Başınıza her ne musibet gelirse, kendi yaptıklarınız yüzündendir. O, yine de çoğunu affeder”.¹⁸ İyilik ve kötülük olarak insanların başına gelenlerin hepsinin Allah’tan olduğu, “Onlara bir iyilik gelirse, “Bu, Allah’tandır” derler. Onlara bir kötülük gelirse, “Bu, senin yüzündendir” derler. (Ey Muhammed!) De ki: “Hepsi Allah’tandır”¹⁹, diğer bir ayette ise, “Sana ne iyilik gelirse Allah’tandır. Sana ne kötülük gelirse kendindendir”²⁰ buyurulmuştur. Ayetlerde zikredilen bu farklı ifadeler müfessirler tarafından özetle şu şekilde izah edilmiştir: Kader kavramı çerçevesinde bela ve musibetler, genel yaratma fiili açısından Allah’a aittir. İrade ve ihtiyar, esbaba tevessül, kesb/kazanma ve hak ediş gibi beşerî etkenler açısından kula aittir.²¹

Musibet kelimesi ve aynı kökten türeyen çeşitli fiil ve isimler hadislerde de sıkça zikredilmektedir. Hadis mecmualarında musibetten dolayı üzüntü duymanın, gözyaşı dökmenin günah olmadığını; feryat ve figan etmek, dövünmek, üstünü başını yırtmak, sürekli halinden şikâyet etmek gibi taşkınlıklardan sakınmak gerektiğini bildiren ve metanetli olmayı öğütleyen hadislerin yer aldığı bölümler bulunmaktadır.

Peygamber Efendimiz (sav)’in oğlu İbrahim’in vefatı sırasında ağlamasına taaccüp eden bazı

sahâbîlere, “Bu bir şefkattir; kalp üzüldür, göz yaş döker; ancak bizim ağzımızdan Rabbimizin razı olmayacağı hiçbir söz çıkmaz”²² buyurması, musibetler karşısında üzüldüğü ağlamanın sakıncasının bulunmadığına delil olarak gösterilir. Allah’ın sevdiği kullarını zaman zaman musibetlerle imtihan edeceği²³ belirtilmekte ve musibetlere sabredip çekilen acılar karşısında Allah’tan ecir beklemenin faziletine işaret edilmektedir.²⁴ Yorgunluk, hastalık, tasa ve kederden ayağına diken batmasına kadar Müslümanın başına gelen her türlü musibetin günahlara kefarete olacağı müjdesi verilmektedir.²⁵ Hadislerde ayrıca musibete uğrayanların teselli edilmesi, acılarının paylaşılması ve yakınlarını kaybedenlere taziye de bulunulması tavsiye edilmektedir.²⁶

Bela ve musibetler ferde yönelik olduğu gibi topluma yönelik de olabilmektedir. Bu bağlamda bela ve musibetlerin fert ve topluma geliş nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

A- İnsanın bizatihi kendisinin sebep oluşu nedeniyle bela ve musibetlerin geliş nedenleri:

1.İnsanların işlediği günahları, hataları veya yapması gereken görevleri yapmaması nedeniyle bela ve musibetler isabet edebilmektedir. Bu bağlamda Yüce Allah, “İnsanlara bir nimet tattırdığımızda buna sevinirler; fakat kendi elleriyle yaptıkları yüzünden başlarına bir belâ gelse hemen ümitsizliğe düşerler”²⁷ buyurmaktadır. Diğer bir ayette de şöyle buyurulmaktadır: “Kendi işledikleri yüzünden başlarına bir musibet geldiği, sonra da “Biz iyilik etmek ve uzlaştırmaktan başka bir şey istememiştik” diye Allah’a yemin ederek sana geldikleri zaman hâlleri nasıl olur?”²⁸

2.İnsanların kendi aralarında birbirlerine yaptığı zulüm ve haksızlıklar nedeniyle, bela ve musibetlerin geliş. Bu tür haksızlıklar Kur’an-ı Kerîm’de “Zulüm” kavramıyla ifade edilmektedir. Ayet-i celilede Yüce Allah, “Nihayet kazandıkları

şeylerin kötülükleri onlara isabet etmişti. Onlardan zulmedenler var ya, kazandıkları şeylerin kötülükleri onlara isabet edecektir. Onlar Allah’ı âciz bırakacak değillerdir”²⁹ buyurmaktadır. Başka bir ayette, “İşte (halkı) zulmettikleri zaman helak ettiğimiz memleketler! Biz, bunların helakleri için de bir zaman tayin ettik/belirledik”³⁰ buyurulmuştur.

B- Allah’ın iradesi açısından bela ve musibetlerin geliş nedenleri

1.**Hatırlatma:** Allah’a kulluğun unutulmasının hatırlanması bakımından, Yüce Allah, kuluna bela ve musibet verebilmektedir. Bu durum hem mümini hem de kâfiri ihata eder. Şöyle ki, imanı günahlarla kirlenmiş müminlerin günahlarının temizlenmesine, kâfirlerin ise inkârlarının imana dönüşmesine bela ve musibetler vesile olabilmektedir. Bu durumla ilgili Kur’an’ı Kerîm’de: “(Ahiretteki) en büyük azaptan ayrı olarak, daha yakın azaptan (dünya azabından) da onlara mutlaka tattıracağız; ta ki (inkârlarından imana) dönsünler”³¹ buyurulmaktadır.

2.**Allah’ın sevmesi:** Yukarıda zikredildiği veçhiyle, insanların en çok musibete uğrayanları öncelikle Peygamberlerdir, sonra derecelerine göre (veliler ve salihler) gelirler. Kazanılacak olan sevabın büyüklüğü katlanılan belânın ağırlığı nispetinde olur. Bu yüzden Allah sevdiklerine belâ/musibet verir.

3.**Azap etme/intikam alma:** Bu bağlamda Kur’an-ı Kerîm’de geçmiş ümmetlerin kıssaları anlatılırken birçok kavmin helâk oluşunu öğrenmekteyiz. Nitekim Kerim Kitabımız Kur’an’da “Onlara kendilerinden öncekilerin; Nûh, Âd ve Semûd kavimlerinin; İbrahim’in kavminin; Medyen halkının ve yerle bir olan şehirlerin haberleri ulaşmadı mı? Peygamberleri onlara apaçık mucizeler getirmişti. (Ama inanmadılar, Allah da onları cezalandırdı.) Demek ki Allah onlara zulmediyor değildi, ama onlar kendilerine zulmediyorlardı”³² buyurulmaktadır.

Diğer bir ayette de, “İnsanların kendi elleriyle yapıp ettikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu; böylece Allah -dönüş yapsınlar diye- işlediklerinin bir kısmını onlara tattırıyor”³³ buyurulmaktadır.

4.Mü'min ve münafıkların tefrik edilmesi: Bu bağlamda Yüce Allah şöyle buyuruyor: “Andolsun, biz onlardan öncekileri de imtihan etmiştik. Allah doğru söyleyenleri de ortaya çıkaracaktır, yalancıları da ortaya çıkaracaktır.”³⁴ Ayet, doğrularla yalancıların, yani gerçekten müslüman olanlarla sözde Müslümanların imtihan edilerek ortaya çıkacağını, Allah katındaki değerlerinin de imtihandaki başarı derecelerine göre belli olacağını ifade etmektedir.

5. İmtihan etme ve seçme: İnsan, sadece iman etmekle imtihanını tamamlamış olamaz, çeşitli bela ve musibetlerle sınanır. Bu bağlamda Yüce Allah, “İnsanlar, denenip sınavdan geçirilmeden, sadece “İman ettik” demekle bırakılacaklarını mı sanıyorlar?”³⁵, “Yoksa siz, sizden öncekilerin başına gelenler, sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve onunla beraber mü'minler, “Allah'ın yardımı ne zaman?” diyecek kadar darlığa ve zorluğa uğramışlar ve sarsılmışlardı. İyi bilin ki, Allah'ın yardımı pek yakındır”³⁶ buyurmaktadır.

Habbab b. Eret (ra) anlatıyor: İslam'ın ilk günlerinde Resulullah (sav) Kâbe'nin gölgesinde hırkasına yaslanmış yatıyordu. (o sırada müşriklerin zulmü dayanılmaz hale gelmişti) Kendisine halimizden şikâyet ettik ve: “Bizim için (müşriklere karşı) Allah'tan yardım dilemez misiniz, bizim (bu işkenceden kurtulmamız) için Allah'a dua etmez misiniz?” dedik. Bunun üzerine Allah'ın Resulü (sav): “(Sabrediniz!) Sizden öncekilerden mümin bir kimse yakalanır, kendisi için bir çukur kazılarak oraya konulur, sonra testere ile başından aşağı ikiye ayrılır ve demir taraklarla etleri ve kemikleri taranırdı da bu iş onu dininden çevirmezdi. Allah'a yemin

ederim ki, Allah bu işi (İslam dinini) kemale erdirecektir...”³⁷ buyurdu.

Bela ve musibetler karşısında öncelikli görevlerimiz:

Bela ve musibetler çok çeşitli şekillerde tezahür ettiğinden dolayı öncesinde, isabet anında ve sonrasında hem ferdin hem sivil toplum kuruluşlarının hem de devletin yapması gereken görev ve sorumluluklar vardır. Doğal afet, deprem, korona vb. toplumsal afet ve musibetlerin öncesinde, isabet anında ve sonrasında öncelikli görevin devletin olduğu, ayrıca vatandaşa düşen görevin ve kendilerine tevdi edilmiş/edilecek olan görevlerin yerine getirilmesi hususu da önem arz etmektedir. Birey, aile, toplum, sivil kuruluşlar ve devlet her biri ayrı ayrı yapmaları gereken öncelikli görevlerini yerine getirmeleri hususunda azami gayret göstermek durumundadır. Burada bu durumu izah edecek değiliz ancak; Müslümanın, mümin bir kulun bela ve musibetler karşısında öncelikli görevi ve tavrı nasıl olmalıdır?

1.Müslüman, bela ve musibetler karşısında sabırlı olacak, taşkınlık göstermeyecek, isyan etmeyecektir. Enes b. Mâlik (ra)'dan rivayet edildiğine göre, Efendimiz (sav) çocuğunun mezarı başında (bağıra-çağıra) ağlayan bir kadının yanından geçti. Ona: “Allah'tan kork ve sabret!” buyurdu. Kadın: “Çek git başımdan; zira benim başıma gelen felâket, senin başına gelmemiştir.”, dedi. Kadın, Hz. Peygamberimiz (sav)'i tanıyamamıştı. Kendisine, onun Allah'ın Resulü (sav) olduğunu söylediler. Bunu duyar duymaz Peygamberimiz (sav)'in yanına gitti, orada (Özür beyan etmek üzere Hz. Peygamberimiz (sav)'e): “Sizi tanıyamadım.”, dedi. Efendimiz (sav) de: “Sabır dediğin, felâketle karşılaştığın ilk anda dayanmaktır”³⁸ buyurdu. Belâ ve musibetler karşısındaki diğer bir teselli yolu da, Cenâb-ı Hak'ın sabreden kullarına vadettiği mükâfatlardır. Bir sıfatı da “es-Sabûr/çok sabırlı” olan Cenâb-ı Hak, sabreden

kullarını sevdiğini³⁹, onlarla beraber olduğunu⁴⁰ bildirerek, kendilerine hesapsız ecir verileceğini⁴¹ vaad etmektedir.

2.Bela, musibet, doğal afet, deprem vb. felaketler gelmeden, öncesinde alınması gereken tedbirleri mümkünse almak, felaketin isabeti akabinde, izalesi ve giderilmesi için esbaba tevessül etmek ve gerekli çalışmaları yapmak.

3. Dua ve istiğfar etmek. Felaketlerin izalesi için Yüce Allah'a dua, tevbe ve istiğfar edilmelidir. Nitekim Yüce Rabbimiz, “(Ey Muhammed!) De ki: “Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!”⁴² buyurmuştur. Diğer bir ayette Yüce Allah, “...istiğfar/bağışlanma dilerlerken de Allah onlara azap edecek değildir”⁴³ buyurmaktadır. Sevgili Peygamberimiz (sav) insanın başına gelebilecek bela ve musibetlerden Allah'a sığınmış ve “Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım”⁴⁴ şeklinde dua etmiştir.

4.Bela ve musibete uğrayanlara yardımcı olmak ve onları teselli etmek. Peygamberimiz (sav) “Başına bir felaket geleni taziye/teselli eden kimse, o sıkıntıya sabreden kadar sevap kazanır”⁴⁵ buyurmuştur. Başka bir hadis-i şerifte ise: “Kim bir belaya/musibete uğrayanı görünce: “Seni imtihan ettiği şeyde bana afiyet veren ve birçok yarattığından beni üstün kılan Allah'a hamdolsun! (şeklinde dua etsin) Bu bela ona isabet etmez”⁴⁶ buyurmuştur.

Sonuç:

Müslüman, bela ve musibetler karşısında tavrını asla isyana dönüştürmemeli, zorluk ve sıkıntılara mukabil metanetli tavrını korumalıdır. Burada üzerinde durulması gereken en önemli husus; Müslümanın bela ve musibetlerden hem dünya hem de ahirete yönelik dersler çıkarabilmesidir. Şayet yaşanan felaketlerde, insanların ihmalleri,

tedbirsizlikleri veya dikkatsizlikleri varsa, benzerlerine tekraren maruz kalmamak için gereken tedbirler alınmalı, yapılması gereken denetimler aksatılmadan yerine getirilmeli, kasıt ve ihmal söz konusu olduğunda, ceza-i müeyyideler uygulanmalı ki aynı acılar yeniden bir daha yaşanmasın. Alınan bütün tedbirlere rağmen bela ve musibetlerin isabetinin, ilahi bir ibtilâ/denenme olduğu fehmedilmeli ve yukarıda zikrettiğimiz şekliyle sabırla, metanetle, duayla, tevbe ve istiğfarla karşılanmalıdır. Aynı şekilde yaşanan felaketlerden manevi anlamda da dersler çıkarılmalı, insan her an her çeşit sıkıntılarla yüz yüze gelebileceğinin bilincinde olarak yaşamalı ve bu gibi durumlara karşı ruhen hazırlıklı olmalıdır.

Kaynakça

(1)-Enbiya Suresi, Ayet 35. (2)-Bakara Suresi, Ayet 49. (3)-Duhân Suresi, Ayet 33. (4)-Sâffât Suresi, Ayet 106. (5)-Enfâl Suresi, Ayet 17. (6)-DîA, Bela md. (7)-Bakara Suresi, Ayet 155. (8)-Mülk Suresi, Ayet 2. (9)-Tirmizi, Zühd 57. (10)-Tirmizi, Zühd, 56. (11)-Tirmizî, Zühd, 56. (12)-Müsned, VI, 157. (13)-Ragıp el-İsfahani, el-Müfredat, “svb” md. (14)-M. F. Abdülbaki, el-Mu'cem, “svb” md. (15)-Tevbe Suresi, Ayet 51. (16)-Hadîd Suresi, Ayet 22. (17)-Tegabün Suresi, Ayet 11. (18)-Şûrâ Suresi, Ayet 30. (19)-Nisa Suresi, Ayet 78. (20)-Nisa Suresi, Ayet 79. (21)-Taberî, IV, 176-177; Zemahşerî, II, 113-114; Kurtubî, V, 284-285; Elmalılı, II, 1397-1399. (22)-Buhari, Cenâiz, 44. (23)-Buhârî, Merdâ, 1. (24)-Müsned, I, 177, 182. (25)-Müslim, Birr, 49. (26)-Muvatta, Cenâiz, 41. (27)-Rum Suresi, Ayet 36. (28)-Nisa Suresi, Ayet 62. (29)-Zümer Suresi, Ayet 51. (30)-Kehf Suresi, Ayet 59. (31)-Secde Suresi, Ayet 21. (32)-Tevbe Suresi, Ayet 70. (33)-Rum Suresi, Ayet 41. (34)-Ankebut Suresi, Ayet 3. (35)-Ankebut Suresi, Ayet 2. (36)-Bakara Suresi, Ayet 214. (37)-Buhârî, Menâkıb, 25, IV, 244. (38)-Buhârî, Cenâiz 32. (39)-Al-i İmran Suresi, Ayet 146. (40)-Bakara Suresi, Ayet 153. (41)-Zümer Suresi, Ayet 10. (42)-Furkan Suresi, Ayet 77. (43)-Enfal Suresi, Ayet 33. (44)-Müslim, Rikâk, 96. (45)-Tirmizi, Cenaiz 71. (46)-Tirmizi, Da'avat 38; İbnu Mace, Dua 22.

GOP BELDE TIP MERKEZİ BAŞ HEKİMİ, İÇ HASTALIKLARI UZMANI DR. ALİ MURAT YILMAZ

“Tıbbî olarak her zaman bir salgın olasılığı vardır.”

İKRA: Hocam bu söyleşimizde sizinle, karşı karşıya bulunduğumuz korona virüs salgını ekseninde konuşmak istiyoruz. Konuyla ilgili sorulara geçmeden önce, okuyucularımız için biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

Dr. Ali Murat YILMAZ: Merhaba 1970 Malatya doğumluyum 1993 te Cerrahpaşa Tıp fakültesi ni bitirdim, yine Cerrahpaşa Tıp fakültesinde iç hastalıkları uzmanı oldum. 20 yıldır da özel bir Tıp Merkezi'nde iç hastalıkları uzmanı olarak çalışıyorum.

İKRA: Milimetrenin milyonda biri kadar olduğu söylenen bir virüs bütün dünyayı esir

almış görünüyor. Deyim yerindeyse dünyanın ağzının tadını kaçırmış durumda. Öncelikle şöyle bir soru soralım: Korona virüs salgını tıbbi açıdan beklenmeyen sürpriz bir olay mıdır, yoksa beklenen/beklenebilecek bir gelişme midir?

Dr. A. M. YILMAZ: Evet gerçekten de virüsler çok küçük mikroorganizmalar. Bütün dünyayı hastalandıran virüslerin toplam ağırlığı yaklaşık 2 gram civarında. Tabii ki tıbbi olarak her zaman bir salgın olasılığı vardır. Sonuçta biz bakterilerle, virüslerle yani mikroskobik canlılarla aynı dünyada yaşıyoruz ve her an, insanlarda hastalığa yol açan mikroorganizmaların salgın yapması

tehlikesi ile karşı karşıyayız. Öte yandan küresel ısınmanın bu tür pandemileri kolaylaştırdığı yönünde teoriler de mevcut. Yeni ortaya çıkan Korona virüsün, biyolojik bir saldırı silahı olarak geliştirildiği şeklindeki komplo teorileri de yabana atılır cinsten değil ne yazık ki.

Virüsün direkt olarak ACE denilen ve daha çok akciğerimizde bulunan proteini hedefleyerek onun üzerinden hücreye girmesi, aşı geliştirilmesi çok zor olan bir virüs grubunda olması, belirlen ve spesifik bir tedavisinin olmaması gibi hususlar göz önüne alındığında acaba bir biyolojik saldırı ile mi karşı karşıyayız diye düşünmeden edemiyoruz doğrusu. Burada önemli olan insan türüne has mikroorganizmalarla hastalanmaya alışık olan bedenimizin modern çağda diğer canlı türleri ya da hayvanların hastalık etkeni olan mikroorganizmalar ile hastalanmaya başlamasıdır. Kuş gribi ve domuz gribi bunların belli başlı örnekleriydi. Yaratılış olarak kendi türümüze has mikroorganizma ve hastalık etkenleri ile baş edebiliyorken, diğer canlı türlerinin hastalık etkenlerine karşı ne yazık ki vücudumuzun savunma sistemleri çaresiz kalmakta ve onları tanımamaktadır. Bu da bu tür hastalık etkenlerinin insana bulaşabilir oldukları durumlarda ölümcül seyretmelerine yol açmaktadır.

İKRA: Virüs, bulaşıcı hastalıklar ve korona virüs denildiğinde genel olarak ne anlamak, nelere dikkat etmek, nasıl hareket etmek gerekir?

Dr. A. M. YILMAZ: Virüs ve bulaşıcı hastalık denildiğinde temel olarak temizlik ve hijyen olmazsa olmaz ilkelerin başında gelir. Bu anlamda İslam toplumları olarak Batılı ülkelere göre bir tık daha şanslı olduğumuz söylenebilir belki; ama yine de temel hijyen ve temizlik kuralları çok büyük önem arz etmektedir. Korona virüs temel olarak damlacık yolu ve hava yolu ile bulaşır. Damlacık yolu, hasta kişinin öksürmek, hapşırık, sesli konuşma ya da bağırmakla etrafa saçtığı küçük damlacıkların yüzeylerde bulunması ve o yüzeye temas eden kişilere bulaşması yoludur. Hava yolu ise

hasta kişinin çıkarılarının (salgılarının) havada asılı kalması ve onları soluyan kişiye bulaşması yolu ile hastalık oluşmasıdır. Hasta kişinin konuşması, aksırması, öksürmesi sırasında çeşitli büyüklüklerde damlacıklar etrafa saçılır. Bunların nispeten büyük olanları yere doğru inerek çevredeki yüzeylere yapışırlar; 5 - 10 mikron arasında olan partiküller havada asılı kalırlar ve onları solunum yoluyla alırız. Bu yolla da hastalığın bulaşması mümkündür.

Damlacık yolu ile bulaşmada en temel faktör elimizle temas ettiğimiz hastalıklı yüzeylere bulaşmış virüsü elimize bulaştırıp sonra elimizi ağızımıza burnumuza ya da gözümüze değdirerek hastalığı bu kovalardan içeri sokmamız şeklinde olur. Korona virüsün temel bulaşma yolu damlacık yolu olduğu için burada el hijyeni çok önem kazanmaktadır. Yemek içmek dışında elimizi kesinlikle ağızımıza, burnumuza, gözümüze değdirmemeliyiz. Yemekten hemen önce de elimizi titiz ve dikkatli bir şekilde yıkayıp başka hiçbir şeye dokunmadan yemeğe oturmalıyız.

Tabii bir diğer önemli nokta hasta olan kişinin etrafa hastalık yayma açısından maske takması ve yine hastalıktan korunmak isteyen kişilerin de hava yolu ile bulaşmaya karşı maske takması önem kazanmaktadır. Bir de havada asılı kalan mikroorganizmalara karşı bulunduğumuz ortamları sık sık havalandırmalı ve böylece bulaşma ihtimalini en aza indirmeliyiz.

İKRA: Hocam korona virüs salgını dünyada ilginç bir manzara da ortaya çıkardı. Dünyanın en zenginleri, hatta süper güçleri olarak bilinen devletler bu salgın karşısında kartondan kaleler gibi yere serildiler. Sadece çaresizlik sergilemekle kalmadılar, insanî ve medenî ölçüler bakımından da sınıfta kaldılar. Birbirlerine yardım etmedikleri gibi, birbirlerine giden yardımlara da el koydular. Bütün bunları nasıl yorumlamak gerekiyor, ne anlama geliyor?

Dr. A. M. YILMAZ: Burada başka önemli bir nokta var bence. Adı gelişmiş olan ülkelerin yaşlı

nüfusu oldukça fazla. Ülkeleri de küçük bir hane gibi düşünebiliriz. Hane halkından kaç kişi çalışıyor ve eve ekmek getiriyorsa o kadar iyi durumda olursunuz. Evde çalışamayacak durumda ne kadar çok yaşlı varsa o kadar sıkıntı çekersiniz. Gelişmiş ülkelerin durumu da bundan ibaret. Çalışan genç nüfus az, yaşlı, gideri çok olan, toplumun sırtında yük olan, sağlık sorunlarına daha çok düşen yaşlı nüfus fazla. Buna bir de korona virüs illetinin daha çok yaşlıları etkilemesi gerçeği eklenince bu durum onlar açısından içinden çıkılmaz bir hal aldı ve sağlık sistemleri çökme noktasına geldi. Biz bunu her zaman biliyorduk zaten. Bu ülkelerin medeniliği, gelişmişliği, görgüsü vesaire hep kâğıt üzerinde ve laftaydı. Gerçekten sıkı ve zorlu şartlar oluştuğunda bütün medeni ve gelişmiş söylemlerin bir kenara bırakıldığı, yaşlı insanların hayatlarının hiçe sayıldığı gerçeğini hep birlikte gördük.

İKRA: Bu süreçte Türkiye'nin durumu ise insaf sahibi herkesin takdirine ve hatta şaşkınlığına yol açtı. Süper olarak kabul edilen ülkelerde hastalar tedavi imkânı bulamazken, hastanelere kabul edilmezken, evlerinde ve sokaklarda ölmeye terk edilmişken, hatta sağlık görevlileri bile en basit maskeden mahrum kalırken, ülkemizde hiç kimsenin tedavi olamama endişesi duymamasını, hiçbir tıbbi araç gerek eksikliğinin bulunmamasını ve tedavilerin tamamen ücretsiz olmasını, hatta diğer devletlerin umudu haline gelmesini nasıl izah etmek gerekiyor? Hastanelere sağlam gidilip hasta çıkılan günlerden bu imrenilecek duruma nasıl gelindi?

Dr. A. M. YILMAZ: Türkiye'nin sağlık sisteminin ve sağlık altyapısının artık eskisi ile kıyaslanamayacak düzeyde sağlam ve güçlü olduğu bir gerçek. Yalnız burada gözden kaçırılmaması gereken bir nokta da şu ki biz de salgın nispeten kontrol edilebilir boyutlarda kaldı. Yani bir İtalya veya Amerika gibi olsaydık bizim de sağlık sistemimiz çok yüklenir ve belki benzeri sorunları bizde yaşayabilirdik. Ama tabi bu durum karşısında batılı ülkeler gibi materyalist, yaşlıların hayatını ve

sağlığını hiçe sayan, onları adeta gözden çıkarmış bir bakış açısı ve refleks geliştirmedik diye düşünüyorum.

Tabii salgın sürecinin kontrol edilebilir boyutlarda kalması da yine bu sürecin ülke tarafından doğru yönetilmesi ile ilgiliydi belki de. Zamanında alınan doğru tedbirler ve atılan doğru adımlarla salgın kontrol edilebilir boyutlarda kaldı ve sağlık sisteminin kapasitesini aşar bir duruma gelmedi. Bir diğer husus da tabiri caizse çekirdekten yetiştirme, piyasadan gelen, özel sağlık sektörü gibi sorunların hızlı ve pratik çözüldüğü bir sistemin içinde var olmuş bir sağlık bakanımızın olması bu süreçte bizim için en büyük şanstı belki de. Salgınla ilgili karşılaşmamız muhtemel sorunlara hızlı ve pratik çözümler bulunarak sürecin çok başarılı bir şekilde yönetildiği kanaatindeyim.

İKRA: Hocam bir de bu ülkenin vatandaşı olup da, ülkemizin herkesin gıpta ettiği bu durumundan rahatsızlık duyanlar, âdeta her şeyin yolunda gitmesinden kahrolanlar var. Bunun açıklaması ne olabilir?

Dr. A. M. YILMAZ: Bunun sebebinin siyasi olduğunu hepimiz biliyoruz. Olaylara ve Dünya'ya, taktıkları siyasi gözlüğün arkasından bakan insanlara ağızla kuş tutsanız yine yaranamazsınız, mutlaka eleştirecek bir şeyler bulurlar. Yapılanı takdir etmek şöyle dursun acımasızca eleştirmeye devam ederler.

İKRA: Korona virüsün başka dalgalarının da gelebileceği söyleniyor. Tarihe baktığımızda salgın hastalıkların hep var olduğunu ve zaman zaman dünya ölçeğinde ciddi can kayıplarına yol açtığını görüyoruz. Ancak insanlar eliyle dünyanın ekolojik dengesinin bozulması, dengesiz beslenme alışkanlıkları ve genetiği değiştirilmiş gıdalar nedeniyle insanlığın bu tür salgınlara daha açık hale geldiği de söyleniyor. Siz bu konuda ve insanların salgınlar karşısında alması gereken tedbirler hakkında neler söylersiniz?

Dr. A. M. YILMAZ: Bozulmuş doğal çevre, küresel ısınma ve modernist hayatın yıkıcı etkilerinin bu ve buna benzer pek çok hastalığı tetiklediği tıbben ispatlanmış bir durumdur. Bu küresel salgına felsefi bir pencereden bakacak olursak belki de kendi yapıp ettiklerimiz yüzünden sünnetullah gereği bütün dünya olarak bir musibete uğratıldık. Rabbim bu tür olaylardan ders çıkarmayı ve ibret almayı nasip etsin inşallah.

İnsanların bu salgın karşısında fiziksel olarak alması gereken önlemler çokça konuşuldu yazıldı. Biz de yukarıda söz ettik. Bu salgından belki de sosyal ve felsefi bir takım çıkarımlar yapmak yerinde olacaktır; yani sürdürmekte olduğumuz hayatı sorgulamak nerede, neyi yanlış yaptığımız üzerinde düşünmek gibi... Farkında olmadan sürdürdüğümüz ve bizce alışagelmış, sıradan olduğunu düşündüğümüz hayatımızın bile ne kadar kıymetli olduğunu fark ettik. Her gün yapageldiğimiz sıradan işleri yapabiliyor olmanın bile ne kadar değerli olduğunu fark ettik.

İKRA: Bazılarınca dile getirilen korona virüsün laboratuvarda üretilmiş olduğu iddiası bilimsel midir? Bir virüs laboratuvarda üretilir mi? Veya bir virüsün laboratuvarda üretildiği tespit edilebilir mi?

Dr. A. M. YILMAZ: Evet bu virüsün laboratuvarda üretildiği ya da biyolojik bir saldırı olduğunu düşündüren noktalar yok değil. Materyalist bir pencereden bakıldığında yaşlı ve üretmeyen toplum kesimini hedef alması, çocukları pek öldürmüyor olması ve onlara bulaşmıyor olması, hatta neredeyse hiç etkilemiyor olması, üst sorunum yollarını pas geçerek direkt akciğere yerleşip orayı çok ciddi bir şekilde ve ölümcül olarak tahrip etmesi, hücreye girerken kullandığı yolun alışılmışın çok dışında bir yol olması, biyolojik bir

saldırı olma ihtimalini de düşündürmüyor değil.

İKRA: Hocam biraz da içinde bulunduğumuz korona günlerinde hasta psikolojisi ve hastanelerin durumuyla ilgili bir soru soralım. Bu süreçte diğer hastaların hastanelere gelme durumu nasıl oldu? Çok zorunlu olmadıkça hastanelere gitmeme eğilimi, sağlık sorunlarının ertelenmesine ve dolayısıyla olumsuz sonuçların çıkmasına yol açar mı?

Dr. A. M. YILMAZ: Kesinlikle böyle bir durum ortaya çıktı. İnsanlar çok acil ve hastaneye gitmeyi gerektirmeyen sağlık sorunlarının hepsini neredeyse ertelediler. Hatta öyle ki mesela gece 23'te göğüs ağrısı ve sol kolunda uyuşma başlayan ve aslında kalp krizi geçiren bir hasta ertesi gün saat 11 civarında başvurur oldu.

Sorunuzun direkt cevabı olmasa da bir diğer nokta da bu pandemi sürecinin toplumsal psikolojimizi oldukça olumsuz yönde etkilediği gerçeği. Ben halihazırda sahada çalışan bir hekim olarak korona

hastalarının azaldığı şu günlerde hastanelere neredeyse tüm gün koronanın psikolojik olarak etkilediği ve bu nedenle sindirim sistemi sorunları, tansiyon yükselmesi ya da şeker yükselmesi gibi sorunlar yaşayan kişiler başvuruyor diyebilirim. Bir diğer nokta da medya yoluyla estirilen hava ve olumsuz algı nedeniyle soğuk algınlığı şikayeti olan her hasta kendini psikolojik olarak çok ciddi bir baskı altında hissediyor; adeta korona virüs ile enfekte olmadığını ispat eder ya da ispat etmeye çalışır bir tavır sergiliyor diyebilirim.

İKRA: Hocam biz İKRA (İlim, Kültür ve Rahmet) Derneği olarak kitap okumayı ve okutmayı temel faaliyet olarak seçmiş bir derneğiz. Bu konuda bizlere ve okuyucularımıza neler tavsiye edersiniz?

Dr. A. M. YILMAZ: İnternet ile birlikte dünyanın çok değiştiği bir gerçek. Şimdiki dünya bizim çocukluğumuzda ya da gençliğimizdeki dünyadan çok farklı diyebilirim. Biz belki de uyaran azlığı ve çevremizde bizi kuşatan bir dijital dünyanın olmaması hasebiyle daha çok teselli kitaplarda aradık ve bolca okuduk diyebilirim. Yeni neslin etrafını kuşatmış olan çok ciddi bir dijital uyaran bombardımanı söz konusu. Öyle ki günlük hayatta bile o dijital dünyadaki ışıltı ve sürekli değişen, sürekli yenilenen hareketlilik olmayınca çabucak sıkılma noktasına geliyorlar. Bunu görüyoruz. Bu şekilde yoğun dijital uyaran almaya alışmış bir neslin kitap okumaya teşvik edilmesi oldukça zor görünüyor. Ama yine de vazgeçmemek lazım, kitap okumanın ayrı bir tadı olduğunu bir şekilde yeni yetişen gençliğe aşılama çalışmak lazım.

İKRA: Röportaj talebimizi kabul edip zaman ayırdığınız ve çok kıymetli bilgileri bizimle

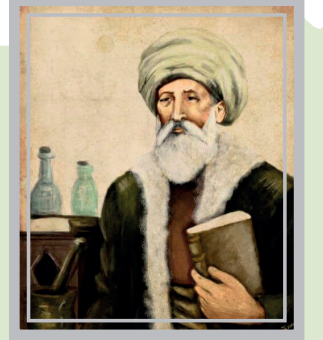
paylaştığınız için Derneğimiz ve okurlarımız adına çok teşekkür ediyoruz.

Dr. A. M. YILMAZ: Ben teşekkür ederim Allah işlerinizde hayırlar ve muvaffakiyetler nasip etsin inşallah.

Röportaj: Emin ATALAY – Halil KENDİR – Erdoğan AYDIN

AKŞEMSEDDİN

İLİM VE ALİM

Feyyaz
KALKAN

Ayasofya'da ilk Cuma namazını kıldırılmıştır. Bazı kaynaklarda Ebu Eyyüb el-Ensari'nin kabrinin yerini de tespit ettiği yazmaktadır. Bugün Eyüp Sultan Camisi ve Eyyüb el-Ensari'nin türbesi bu tespitten sonra inşa edilmiştir.

Akşemseddin sadece ilim ve tasavvuf alanında uzman bir şahsiyet değildi. Aynı zamanda tıp alanında da uzmandı. O dönemde padişah ve ailesi başta olmak üzere birçok kişinin

Asıl adı Mehmed Şemsettin olan Akşemseddin, 1389 yılında Şam'da doğmuştur. Eğitim hayatı, ailesi ile geldiği Amasya'da babasının verdiği eğitimlerle başlamış ve 7 yaşında hafızlıkla sonuçlanmıştır. Babasından aldığı eğitimden sonra Çorum Osmancık'ta medrese eğitimine başlamıştır. Babasını bu yıllarda kaybetmiş ve yetim olarak Amasya ve Osmancık medreselerinde eğitimini tamamlayarak, Osmancık Medresesine müderris oldu. Müderris olduktan sonra aldığı ilimleri yetersiz gördüğü için bu mesleği bırakarak tasavvuf alanında uzmanlaşmak için önce İran'a geldi. Burada aradığını bulamayan Akşemseddin Anadolu'ya gelerek, Ankara'da bulunan Hacı Bayram Veli'nin yanına geldi. Burada bir süre kaldıktan sonra Halep'e geldi. Halep'te aradığını bulamayınca tekrar Ankara'ya Hacı Bayram Veli'nin yanına döndü. Burada tasavvuf alanında kendini çok iyi yetiştirdi. Hacı Bayram Veli'den icazet aldı. İcazet aldıktan sonra Ankara Beypazarı'na geldi burada bir süre kaldıktan sonra günümüzde Çorum'da olan İskilip'e yerleşti. Bu yerlerde kendini huzurlu hissetmediği için, Bolu Göynük'e gelerek geçimini sağlamak ve açtığı mescidin giderlerini karşılamak için değirmen inşa ettirmiştir. Açtığı mescitte başta çocukları olmak üzere birçok talebe yetiştirmiş ve 7 tane eser kaleme almıştır.

Yaptığı çalışmalar ile Fatih Sultan Mehmed'in babası II. Murat'ın dikkatini çekmiştir. II. Murat, Akşemseddin'in oğluna hocalık yapmasını istemiş ve Akşemseddin'i oğluna hoca olarak tayin etmiştir. Akşemseddin bu tayinden sonra İstanbul'un fethine kadar Fatih Sultan Mehmed'in yanında kalacak ve fethin gerçekleşmesinde büyük katkılarda bulunacaktır. İstanbul'un fethi gerçekleşikten sonra camiye dönüştürülen

hastalıklarından kurtulmasına yardımcı olmuştur. Eczacılık alanında edindiği uzmanlığı sayesinde birçok hastalığa şifa olacak bitkisel karışımlardan ilaçlar üretmiştir. Yazdığı yedi eserden biri olan Maddetü'l-Hayat eserinde tıp ve eczacılık ilmi alanında bilgileri kaleme almıştır. Bu eserinde **"Hastalıkların insanlarda teker teker ortaya çıktığını sanmak hatadır. Hastalık, insandan insana bulaşmak suretiyle geçer. Bu bulaşma, gözle görülmeyecek kadar küçük, fakat canlı tohumlar vasıtasıyla olur."**, tespitini yaparak, batı bilimci Antonie Van Leewenhoek'ten tam iki yüz yıl önce canlı tohumlar olarak nitelendirdiği mikrobu keşfetmiştir. Normal hastalıkları tedavi etmesinin yanında ruhsal hastalıkları tedavi etmekte uzman bir şahsiyettir.

Akşemseddin, İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'dan ayrılarak Bolu Göynük'e geri döndü. Fatih'in yoğun ısrarına rağmen İstanbul'da kalmak istemedi. Göynük'te ilmi çalışmalarına devam etti. Hayatı boyunca başta Fatih Sultan Mehmed olmak üzere birçok öğrenci yetiştiren ve biri tıp alanında olmak üzere yedi eser kaleme alan Akşemseddin 16 Şubat 1459 yılında vefat etti ve yaşadığı yer olan Göynük'e defnedildi. Türbesi, 1464 yılında Fatih Sultan Mehmed tarafından inşa ettirilmiştir ve günümüzde ziyaretçilere açık bir yerdir

KİTAPLA HAYATI DEĞİŞENLER- TALİP DEMİR

Erdoğan Gül: Bize ve okuyucularımıza kendinizden kısaca bahsedebilir misiniz?

Talip Demir: 1974 yılında Kars Sarıkamış'ın Kara Köse köyünde doğdum. İlkokulumu doğduğum köyde okudum. İmkânsızlıklarımızdan dolayı ilkokuldan sonra örgün eğitim hayatıma devam edemedim. Köy hayatım boyunca ailemle birlikte hayvan ve tarım işiyle uğraştım. 13 yaşında 1987 yılında çalışmak için İstanbul'da yaşayan ablamın yanına geldim. Burada amcamın yanında 1994 yılına kadar işçi olarak çalıştım. 1994 yılında askerlik görevimi yapmak için Manisa Kırkağaç'a gittim. Burada acemi birliğimi tamamladıktan sonra usta birliği için Siirt Aydınlar Komando Birliğine gittim. 1996 yılında askerden döndüm. Ailemle birlikte demir döküm sektöründe kendi işimizi kurduk ve hâlâ birlikte çalışmaya devam ediyoruz.

E.G.: İKRA Derneği ile nasıl tanıştığınızı anlatabilir misiniz?

T.D.: Askerden geldikten sonra Milli Gençlik Vakfına sohbetlere gidip gelmeye başladım. Burada 15 Temmuz gecesi köprüde şehit olan

Mehmet Yılmaz, Emin Atalay, Mehmet Çelik, İlhan Uluç, Hasan Çakır ve daha ismini sayamadığım birçok arkadaşla tanıştım. 28 Şubat sürecinde Milli Gençlik Vakfı kapanınca bu arkadaşlarla insanları cehaletten kurtaracak birer bilgili Müslüman haline getirecek kitap okuma ve okutma çalışmaları başlattık. Bu çalışmayı FAKYAD'ı açarak kurumsal bir hale getirdik. FAKYAD'tan sonra EYDOST derneğini kurduk. Bu kurduğumuz ikinci dernek, yeni derneklerde kuracağımızın habercisiydi. Bundan dolayı dernekleri tek isim altında birleştirerek İKRA Derneğini kurduk. Milli Gençlik Vakfında tanıştığımız arkadaşlarla İKRA Derneği'nin kurucuları arasında yer almayı Rab-bim bana nasip etti. Dernek kurulduğundan beri birçok görevde aktif rol aldım. Hali-hazırda Esenler Temsilciliği Başkanlığı görevini yerine getirmeye gayret ediyorum. Görevimin yanında derneğimizin asıl gayesi olan düzenli ve programlı bir şekilde kitap okumalarını da yapıyorum.

E.G.: Düzenli olarak kitap okuduğunuzu söylediniz. Düzenli olarak kitap okumak hayatınıza nasıl bir katkı sağladı?

T.D.: Benim hayatımda kitap okumak okul eğitimimle birlikte son bulmuştu. Okulda da ders kitapları dışında okuduğumuz kitaplar da yoktu. Köy ortamında bırakın kitap bulmayı ders kitaplarımız bile yoktu. Milli Gençlik Vakfı ile tanıştıktan sonra hocalarımızın ve abilerimizin tavsiyeleri ile elimize kitap almaya başlamıştık. O dönemlerde düzenli bir şekilde okuma kültürümüz yoktu. Ne zaman ki FAKYAD akabinde İKRA Derneği kuruldu, biz de bu süreçte düzenli ve programlı bir şekilde kitap okumaya başladık. Düzenli kitap okumaya başladıktan sonra hayatımda birçok şey değişti. Her şeyden önce kitap okumak bana bir eylem adamı olmayı öğretti. Ben kitap okumaya başlamadan önce Müslümanlığı sadece namaz kılmaktan ibaret sanırdım. Okumaya başladıktan sonra bunun yeterli olmayacağını, İslam adına daha çok çalışmamız gerektiğinin farkına vardım. Ayrıca kitap okumadan önce içime kapanık biriydim, kendimi ifade etmekte zorluk yaşıyordum. Toplum içerisinde konuşmaktan çekinirdim. Kitap okumaya başladıktan sonra bunları aştım. Konuşurken ifadelerimi daha düzgün kullanmaya başladım. Bugün topluluk önünde olsun, başka bir yerde olsun kendimi ifade etmekte zorlanmıyorum. Kitap bana sadece bunları katmadı bunların yanında bilinçli bir birey olma şuuru da verdi. Ben kitap okuduğum için ailem de benimle kitap okumaya başladı. Bugün meşguliyetimizden dolayı her ne kadar bir arada oturup kitap okuma zamanımız olmasa da evde herkes düzenli bir şekilde kitap okuyor. Biz ailece hem derneğin hem de kitap okumanın faydalarını görüyor ve bizzat yaşıyoruz. Kitap sadece benim değil aynı zamanda ailemin de hayatını değiştirdi.

E.G.: Kitap okumayan ve okumakta zorlanan insanlar için bir öneriniz var mıdır?

T.D.: İnsan öncelikle neden kitap okuması gerektiğini kavramalı. Kitap okumanın sadece kültürel bir faaliyet olmadığının farkında olmalı. Bilgi güçtür ve onu elde etmenin en önemli unsuru kitap okumaktır. Şeytan ve nefsimizle

mücadele etmek için bilmek gerekir. Bunun için okumalı insan. Okuduğunuz kitabın doğru kitap olduğundan emin olmak gerekir. Derneğimiz bu konuda azami gayret göstererek kitap listeleri oluşturmuş biz de güven içinde bu kitapları okuyor ve doğru bilgiyi elde ediyoruz. Okuyucular her şeyden önce buna dikkat etmelidir.

Kitap okuma alışkanlığı bir anda kazanılmıyor. Kitap okumaya başladığında ilk etaplarda sıkılmaya başlar insan. Sıkıldığında hemen bırakmamalı inatla üzerine gitmelidir. Günlük düzenli olarak kendini sıkımayacak kadar okursa ve bunu bir ay devam ettirirse muhtemelen alışkanlık kazanmaya başlar. Biz dernek olarak günde en az 15 sayfa kitap okumayı kendimize prensip edindik ve elimizden geldiğince bu kurala uyuyoruz. Kitap okumak isteyen bireyler bizimle irtibata geçerek kitap okumaya başlayabilir. Bizim programımıza dâhil olan insanlar, bireysel okumaya çalışan insanlardan bu alanda daha başarılı oluyor ve düzenli bir kitap okuru haline geliyor. Düzenli kitap okumaya başlayan bir insan hem Rab-bini tanımaya başlıyor hem de ibadetlerinde düzelme oluyor. Bunun yanında Kur'ân okumaları da farklılaşıyor. Kur'ân'ı sadece yüzünden okumuyor, meal ve tefsir okumaya başlıyor. Bu da insanın hayatını güzelleştiriyor. Sadece bunun için bile kitap okumaya başlamalı insan. Bir işte başarılı olmak istiyorsanız o işe önce inanarak başlamanız gerekir. Düzenli bir kitap okuru olmak da aynı prensibi gerektirir.

E.G.: Kitap toplumlar üzerinde nasıl bir etki bırakıyor? Dünyada yaşananları göz önünde bulundurduğumuzda bu konuda neler söylemek istersiniz?

T.D.: Soruya vereceğim cevap yeterli olur mu bilmem ama kitap okuyan ve okumayan toplumlar arasındaki farkı ak ile kara olarak ayırırsam yanlış olacağını düşünmüyorum. Günümüzde eğitime daha doğru bir ifade ile kitaba değer veren toplumların gelişimi bariz bir şekilde belli oluyor. Teknolojinin günümüzde geldiği seviyeyi hepimiz görüyoruz. Bunlar

bir anda gelişmedi. Sürekli okuyarak ve üzerine koyarak bu zamana kadar geldi. Okuyan ve okumaya önem veren toplumlar bu alanda kendini çok geliştirmiş ve bunların faydalarını hem toplum olarak hem birey olarak görmektedirler. Her ne kadar batı toplumu bir sömürü düzeni sayesinde içerisinde bulunduğu refaha kavuştuysa, bu sömürüyü elinde bulundurdıkları teknoloji ile yaptılar. Bu seviyelere okumaya ve eğitime verdikleri önemle ulaştılar. Onlar, okuyup kendilerini geliştirirken okumayan toplumlar ise bu alanda çok pasif kaldılar. Okumadıkları gibi bir gelişim de göstermediler. Biz Müslümanlarda da maalesef durum bu şekildedir. Oysa dinimiz bize “Oku” diyor. Biz bu gerekliliği yerine getirmediğimiz için bugün geri kalmış durumdayız. Müslüman coğrafyasına bakıyoruz ya savaş var ya da karmaşa.

Bunları aşmanın tek yolu okumak okumak. Tarihi okuduğumuzda meydana gelmiş büyük kültürün temelinde hep okumak ve araştırmak vardır. Şöyle İstanbul’u bir gezelim. Mimar Sinan’ın yaptığı

eserleri yakından inceleyelim, bir de bugün yapılan mimariye bakalım hangisi daha güzel!? Hangisi insana huzur veriyor? Mimar Sinan bu eserleri nasıl inşa etti hiç düşündük mü? Bunun gibi birçok örnek verilebilir. Onlar okudular, okudukları içinde güzel işler yaptılar ama maalesef Müslümanlar olarak devamını getiremedik. Artık bunun farkına vardık ve okumaya çalışıyoruz. Belki bir anda durumu tersine çeviremeyiz ama bu gelecek nesiller için aynı olmayacak. Eğer okur ve gelecek nesillere bunu aşılırsak durumu tersine çeviririz. Yoksa eabil beklemeye devam ederiz. Allah çalışan toplulukla birlikte olur.

E.G.: Elinizde bir yetki olsa Kitap okuma ile alakalı nasıl bir çalışma yapardınız?

T.D.: Elinizde bir yetki olsa, ya da şöyle olsa, böyle olsa gibi cümleler insanı tembellik dışında bir şey yaptırmıyor maalesef. İnsan yetki beklememeli elinden ne geliyorsa onu en iyi şekilde yapmalı. Birey olarak önce kendimizi tanımalıyız. Sonra şu soruyu sormalıyız. Ben ne yapabilirim? Benim inancım bana bunu yapmayı gerektiriyor. Hayal kurarak bir şeyleri sadece hayal dünyamızda değiştirebiliriz. Ben Talip Demir olarak bugün kitap okuma ile alakalı bir dernekte kitap okuru aynı zamanda bir yöneticiyim. Benim yapmam gereken her şeyden önce iyi bir Müslüman olmaktır. Düzenli olarak kitap okumak ve kitap okuru bulmaktır. Bugün herkes etrafında bir kişiyi kitap okuru yapsa zamanla toplumda herkes bir kitap okuru olur. Bu insanların ailesini, aile de toplumu şekillendirir. Bu söylediklerimi yapmak zor değil. Evet, insanlar kitap okumaya zor başlıyor, kimisi başlamıyor kimisi de daha yolun başında bırakıyor. Bu durum bizi bu davadan vazgeçirmemeli, insanlar istediğimiz gibi davranmıyor diye vazgeçmemeliyiz.

Biz üzerimize düşeni en iyi şekilde yapalım, elbette sonunda başarıyı elde etmiş oluruz. Vele ki başarılı olamadık en azından mahşerde “Ben elimden geleni yaptım Rabbim.” diyebileceğimiz yüzümüz olur. Son olarak şunu eklemek istiyorum. Derneğimizin kitap okuma alanında yaptığı çalışma bence çok iyi, bize düşen buna sahip çıkmak ve geliştirmek. Bundan daha güzel bir yetki var mıdır ki bir yetkiyi hayal edelim.

E.G.: Bize zaman ayırıp sorularımızı cevaplandırdığınız için teşekkür ederiz.

T.D.: Ben de bana bu şans verdiğiniz için teşekkür ederim.

Röportaj: Erdoğan GÜL

OSMANLI DEVLETİ'NDE KOLERA GÜNLERİ

MİSAFİR KALEM

Hüseyin YÜRÜK

Tarih kitaplarındaki bilgilere bakıldığında bugünlerde yaşadığımız salgın hastalığa benzer salgınların Osmanlı Devleti Döneminde de zaman zaman yaşandığı görülmektedir. Bu bilgilerden Osmanlı topraklarında özellikle 1800’lü yıllardan itibaren sık denilebilecek aralıklarla tifo, kolera veya veba salgını çıktığı anlaşılmaktadır. Bu yazıda sizlerle bu bilgileri paylaşmak istiyorum:

Daniel Gofman, ‘Doğu İle Batı Arasında Osmanlı Kenti’ isimli makalesinde 1757 yılından itibaren İzmir’de yaşanan büyük salgından şöyle bahsediyor:

Tehlikelerin en büyüğü, 18. yüzyılda neredeyse her bahar ve yaz mevsiminde **İzmir’in üzerinden dehşet saçarak geçen vebaydı. İzmir’de hastalığın en feci ziyareti 1757 ile 1772 yılları arasında oldu** ve şehri bir kefen gibi sararak nüfusunun yüzde yirmisini yok etti. (Gofman, 2012:143).

Prof. Dr. Kemal Beydilli tarafından sadeleştirilerek ‘Osmanlı Döneminde İmamlar ve Bir İmanın Günlüğü’ adıyla yapılan çalışmada İstanbul’da Soğanağa Camii imamının, kendi devrindeki siyasi gelişmeler, azil ve tayinler, mahallesinde olup bitenler ve ailesi hakkındaki kayıtlar içermekte olan günlüğü, ilim alemine sunulmaktadır.

Soğanağa Camii İmamı’nın günlüğünde; **İstanbul’da 1812 yılında veba salgınının yol açtığı ölümlerle ilgili olarak verilen "yüzbin belki daha ziyâde" kaydı yer almaktadır.** Bu

büyük felakette kurban gidenlerin şehir nüfusunun %20’si olan yaklaşık 100 bin kişiye varmış olabileceği tahminleri kayıtlarda yer almaktadır (Beydilli, 2001:89).

Rumen Tarihçi Nikola Yorga, 1853 yılındaki Kırım Savaşı Günlerinde İstanbul’da yaşanan kolera salgınına şöyle anlatıyor: 15.000 İngiliz askeri de Üsküdar’da

bulunuyordu. 1 Mayıs’da Prens Napoleon da Türk başkentine geldi. Fransız Prensi merhum Valide Sultan’ın sarayına yerleştirildi. Birkaç gün sonra 10.000 Fransız askeri Davut Paşa ordugâhına yerleşti.

(...) Fransızlar, korkunç bir düşman olarak karşılarında kolera buldular ve bu uzak gurbet diyarında binlerce kurban verdiler. (50.000 Fransız’ın tifüse kurban gittiğinden ve bunların İstanbul’da 14 yeni mezarlığa gömüldüklerinden bahs olunuyordu) (Yorga,1948:478-479-480-481-482).

Ünlü Osmanlı askeri ve devlet adamı Ahmet Muhtar Paşa Hatıralarında 1865 yılındaki Adana Osmaniye Kozan Bölgesi’ndeki Firkai İslahiye Hatıralarını anlatırken kolera salgınından şöyle bahsetmektedir: Elbistan’da harekât sırasında askerler içinde kolera hastalığı başgösterdi. Yola çıkıncaya kadar üç taburdan yirmiden çok hastayı hastahane yapılan Sis kasabasındaki evlere gönderdik ve iki saatlik mesafeyi alıncaya değin olmuş armut gibi düşenleri beygirlere yükleterek ve mecburen yollarda yarıya adamlar bırakıp sonra getirterek, vardığımız yerdeki hastahane çadırlarımızda kırk kişi hasta peyda ettik. Neuzübillah. İşte bu suretle on gün

kadar hemen günde otuz kişi defnederdik (Ahmet Muhtar Paşa,1996:22).

Valilik ve Nazırlık yapmış Osmanlı devlet adamı, Ebubekir Hazım Tepeyran, Hatıralarında 1893 yılında bir çok vilayetimizi kapsayan salgından şöyle bahsediyor:1893'de İzmir'de kolera vardı. Çoğu Yunanlı olmak üzere, Vali Hasan Fehmi Paşa'nın vilayet dairesi salonlarında topladığı yüz elli hekim, günde sekiz, on ve daha fazla insanı öldüren bu hastalığa her nedense kolera demeyerek "Şüpheli hastalık" adı vermişti. İzmir'den dışarı çıkacaklar Klazumen adasında on gün karantinaya tâbi tutulmuştu.

O senelerde koleranın en tehlikelisine bizim aile tutulmuş gibi idi. Niğde'de iki kız kardeşimi, Kastamonu'da altı yaşında oğlum Kemal'i, İzmir'e gelir gelmez ansızın babamı ve yirmi gün sonra, Kastamonu'dan hasta olarak getirdiğim eşimi kaybetmiştim (Tepeyran, 1998:154).

Doktor Şerafeddin Mağmumi 1865-1896 yıllarında, o tarihte Osmanlı ülkesini saran kolera salgını ile savaşmak üzere Anadolu ve Suriye'ye gönderilmiş; orada bu çalışmalarını yaparken gözlemlerini not etmiş ve 1908 Meşrutiyeti kurulduktan sonra iki kitap halinde yayınlamıştır.

Doktor Şerafeddin Mağmumi, bu eserinde 1895 Yılında Adana vilayetimizde yaşanan salgını şöyle anlatıyor: Adana Şehri, Seyhan nehrinin sağ yakasında altı bin haneli, kırk bin nüfuslu, cevanibi turunc bahçeleriyle çevrili, ikinci Mısır olmaya aday Çukurova'nın merkezidir. Adana'da amale meselesi cidden şayanı ıslahıdır. Çoğu uzak ve soğuk memleketlerden buraya gelen amaleler Çukurova gibi sıcak memlekette, yakıcı ateşin altında, otuz kırk para karşılığında çalışıyor ve geceleri açıkta geçiriyorlar. Böylece çoğu hastalıklardan dolayı telef oluyorlar.

Adana'nın Belediye Hastahanesi ne vakit gözümün önüne gelse dehşetten tüylerim ürperir. Medrese gibi kemerli ve kubbeli bir bina. Taşların üzerine birer ot minder serilmiş, düzinelerle gureba elbise ve kıyafet-i zatiyesiyle üzerinde inleyip duruyor. Yaralılar, bereliler kendi kirli ve müteaffin

yemenileriyle entari parçalarıyla yaralarını sarmışlar. Sabahları Belediye hekimlerinden biri şöyle bir dolaşıp eczaneden hazırlatılıp getirilmiş hindiyağı, ingiliztuzu, sülfat gibi bir kaç mahdut ilacı dağıtırıyor. Koğuşlara kokundan girmek kabil değil. Hele ırgat pazarı olunca hastalar avluda, bahçede, kapının önünde kebelerine sarılıp yatıyorlar (Mağmumi, 2010:186).

Adana'da ihtiyacı maiye Seyhan'dan tedarik ediliyor. Suyu filhakika leziz ve hafif ise de çamurlu olduğundan süzmek icap eder. Sakalar altı testi suyu merkebe yükletip bir meteliğe satıyorlar. Fakat paçalarını sıvayıp merkepleri nehre sürerek hatta lağım ağı civarından testileri doldurduklarından sular temiz değildir. Bu yüzden Adana'da tifo ve kolera çok gözüküyor (Mağmumi, 2010:188).

Doktor Mağmumi, Maraş vilayetimizde yaşanan salgını da şöyle anlatıyor: Maraş taraflarında şüpheli hastalık zuhur ettiği haber alındığından Temmuz'un altıncı günü tuluğla beraber Yarpuz'dan kalktım. Bahçe kasabasındaki Hükümet konağı virane olduğundan kaymakam ve diğer görevliler bahçede ve açıkta oturuyorlardı. Suları temiz olmadığından ikametim müddetince 30 civarında kanlı basur veya isale rastladım. Rivayete göre her yıl çok sayıda insan bu yüzden vefat edermiş. Hekim ve eczane olmadığından burada hekimlik eden aktardan tifo vakalarının da sayısının çok olduğunu öğrendim (Mağmumi, 2010:209).

Doktor Şerafeddin Mağmumi, Bursa'da gördüklerini şöyle anlatıyor:

Şehrin lağım mecraları dahi bazı yerlerde noksan, mevcutlar da tarzı kadimedir. Bu lağımın tamamı şehrin içinden geçen derelere akıtılıyor ve şehirde lağım kokusundan durulamıyor. Suların ve lağımın ahval-i meşruhasından bir tabip humma-i tifo vesairenin Bursa'da kesiri' vuku olacağı hükmünü verir. Hakikaten böyle. Etibba-i mahalliyeden tahkik edildiğinde tifonun burada çok görüldüğü ve pek çok kere şekli-istila aldıkları sabit oldu. Elhasıl Bursa'da ahval-ı sıhhiyei

umumiyeinin temini ve şehrin emrazi sariye ve istilayeden muhafaza ve vikayesi sularının ıslahıyla mümkündür (Mağmumi, 2010:73).

Doktor Şerafeddin Mağmumi 1865-1896 yıllarında, o tarihte Osmanlı ülkesini saran kolera salgını ile savaşmak üzere Anadolu ve Suriye'ye gönderilmiş; orada bu çalışmalarını yaparken gözlemlerini not etmiş ve 1908 Meşrutiyeti kurulduktan sonra iki kitap halinde yayınlamıştır.

Doktor Şerafeddin Mağmumi, bu eserinde 1895 Yılında Gaziantep vilayetimizde yaşanan salgını şöyle anlatıyor: Kilis'te tababet ile eczacılık yekdiğerine karışmış. Öyle ayrı eczane yok. Her hekim bir dükkân açarak bir kaç yüz kurusluk ilaç getirmiş. Bir de çırağı var. Halk öyle reçete filan görmemiş. Hatta ezcahanelere hekim dükkânı deniliyor (Mağmumi, 2010:234).

Bir de hastalık münasebetiyle incir ve kavun gibi meyveler rastgele yenilince su-i isal yaptığından bu meyvelerin yenilmesini yasaklamıştık. İhtiyar müftü efendi bunu işitince pür gazap medresenin kapısına oturup etrafına yüzlerce kişi toplamış halde bir tabak inciri getirerek "Bu ne demek? Kur'an-ı Kerim'de sena edilen mübarek meyve neden muzur olur? diye hepsini yer bitirir. Efkar-ı umumiye aleyhimize döner. Sokakta gezerken herkes bize fena fena bakmaya başladı. Bir taarruzdan bile korkulabilirdi. O gece Müftü efendi hastalandı. Bizi kaldırıp götürdüler. Dehşetli kolera olmuş. Bir mes'eleye kapı açmamak için tedavisini yerli hekimlere havale ettim. Sabahleyin vefatı haberi geldi. Bu kerameti i tıbbiye bizi halk nazarında tebriye ettirdi (Mağmumi,2010:236).

Doktor Şerafeddin Mağmumi, 1895 yılında Tarsus Kasabası'nda yaşanan salgını şöyle anlatıyor: Burada kolera o kadar şiddetli idi ki muayeneyi bitiriyor, reçeteyi verip daha ilaç yetişmeden vefat haberi geliyordu. 'Giderken düştü, otururken öldü!' sözüne inanmayanlar Tarsus istilasını görmeliydiler. İki saat içinde kolera tutulup vefat edenler pek çok oldu. Asya kolerasının en şiddetlisinde vefayat 100 de 80 dir. Tarsus'ta bu

oran 83'e kadar çıktı. Bunun bir sebebi de halk etibbaya karşı nazar-ı vahşetle bakıyor, hastaları saklıyor ilaç kullanmıyordu. 'Hekimler hastalarımı zı mahsus öldürüyor(!) Bir ruh veriyorlar sürdürükçe hasta morarıp kıvrılıyor ölüyor' gibi cahilane zehapları vardı. Ruh dedikleri, "kâfurlu ispiro" idi (Mağmumi,2010:190).

Kasaba civarında şüpheli diye zuhuru haber verilen hastalığın kolera olduğunu keşfettikse de burada ne hekim var ne de eczahane (Mağmumi,2010:224).

Prof. Dr. Hüsrev Hatemi'nin naklettiğine göre; 1912 Yılındaki Balkan Savaşında kolera salgını had safhaya çıktığı için İstanbul'un büyük Selatin Camilerinde Balkan Harbi'nde kolera yakalanan askerler yatırılmıştı (Hatemi,2010:140).

1.Dünya Savaşında Kars'taki Rus İşgal güçlerinin komutanı olan General Yakov Kefeli Kars'taki 1915 yılındaki salgından şöyle bahsediyor: Aleksey Vladimiroviç bana zayıf sesiyle şunları anlattı: Büyük Prens tarafından Kars'ı bütün Kafkasya Ordusunun güvенеbileceği 1. sınıf modern bir kale yapmam emredildi. Şehirde tifüs hastalığı var. Geçen sene kolera ve lekeli humma vardı. Su kemerleri yok. Yollar taşla örülü değil, alt yapı yok (Kefeli,2013:13).

Tuğgeneral Ziya Yergök, 1915 Yılında Erzurum'da yaşanan büyük salgını şöyle anlatıyor: Dayımın anlattığına göre; Askerler arasında başlayan tifüs salgını onlara acıyıp evlerine alan köylülere de bulaşmış. Bu yüzden Erzurum hastaneleri ile köylerinde ölenler o kadar çoğalmış ki cenazeleri kaldıracak adam bulamamışlar. Tifüs-lü hemşehrisini bizim ahırda barındıran Hüseyin Onbaşı'ya hastalık bulaşınca o da ölenler arasına katılmış.

Şüphesiz bugünlerde yaşanan salgın da tarihteki kayıtlarda yerini alacak. Bakalım tarihi kayıtlar neler yazacaklar?

PANDEMİ EN ÇOK BİZE YARADI

"Yoksa sizden öncekilerin başına gelenler sizin de başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve beraberindeki mü'minler, "Allah'ın yardımı ne zaman gelecek?" dediler. Bilesiniz ki Allah'ın yardımı yakındır."

• Bakara Suresi, 214. ayeti kerime şu anki gündemimizde, çoğu kez zihinlerimizde ve dilimizde. İmtihan için gönderildiğimiz geçici ve fani olan dünya hayatımızda görevlerimizi ve sorumluluklarımızı inanan insanlar olarak çok ihmal ettik. Bu süreçte Rabbimiz tarafından hayatta bize verilen birçok nimetin kadrini ve kıymetini öğreniyoruz: Sağlığımızın, ömrümüzün, evimizin, eşimizin çocuklarımızın, anne babamızın, komşumuzun, akrabalarımızın, arkadaşlarımızın, işimizin, aşımızın, vaktimizin...daha sayamadığımız ve ihmal ettiğimiz bir çok şeyin. Bu pandemi süreci çoğumuza çok dersler çıkartıp hayatımıza çeki düzen vermeyi öğretti/öğretiyor.

İKRA Hanımlar olarak evde olduğumuz bu dönemde çalışmalarımızı aktif bir şekilde sürdürdük, elhamdülillah.

• Derneğimizin asıl gayesi olan kitap okuma programlarımızı devam ettirdik. Günlük kitap okuduğumuz sayfa sayılarımızı düzenli olarak guruplara yazarak paylaştık. Okurlarımızla her gün düzenli olarak kitap okumuş olduk.

• Her şubemizde ayrı guruplarla haftanın çarşamba, perşembe ve cuma günleri saat 22.00'da 80 kişilik bir katılımla Fıkıh, siyer, hadis ve tefsir olmak üzere 4 ayrı alanda sınavlar düzenledik. Maksat, bilgilerimizi yenilemek, bilmediklerimizi öğrenmek ve vaktimizi hayırla geçirmek. Güzel bir katılımla, başarılı ve verimli sonuçlar aldık.

• Aynı zamanda mukabele okumalarımız, Fetih, Yasin, Hucurat ... gibi belirli sureleri günlük okumaları, tesbihatlar, zikirler okuyarak ve okuduklarımızı whatsapp guruplarımızda paylaşarak birbirimize destek vererek teşvik etmiş olduk.

Rahmet, mağfiret ve cehennemden kurtuluşu muza sebep olan aynı zamanda Kur'an ayı olan Ramazan ayının da gelmesiyle evlerimiz Kur'an'la şenlendi; mukabele okumalarının yanı sıra bu ramazan Kur'an'ı bir hayat yaşamak için meal okumalarına başladık. 60 kişilik bir grupla Ramazan ayı içerisinde hem mukabele hem de meal hatmi yaptık, elhamdülillah. Meal okuma programımız halen devam etmekte olup, her geçen gün aramıza yeni arkadaşlar katılmaktadır.

Meal okuma programımızın en güzel taraflarından bir tanesi de her okuyucu o gün içinde okuduğu ayet-i kerimelerden en çok etkilendiği bölümleri ve çıkarımlarını, kendince hayata dokunan bölümlerini gurupta paylaştı. Programımızdan çok memnun kalan ve hayır dualar eden kardeşlerimiz oldu. Hiç bir menfaat gözetmeksizin sadece Allah'ın rızasına mazhar olabilmek ümidiyle bir araya gelip Allah'ın kelamını okumaya, anlamaya ve hayatımızın her alanına indirmek niyetiyle karınca kararınca gayret ediyoruz. Gayret bizden, muvaffakiyet Rabbimiz'dendir.

• Kur'an-ı Kerim meal okuma programımıza her gün yeni bir arkadaşımız katılıyor, bitirenler tekrardan başlıyor. Bunun yanı sıra kısa surelerin tefsirini (Şifa Tefsiri ve Kur'an Yolu, Diyanet) iki farklı tefsirden okumaya başladık. Tefsir okumalarımız bu şekilde devam edecek.

Bize katılmak isteyen kardeşlerimizi bekliyoruz.

MEDENİYETİMİZ / ŞEHİRLERİMİZ SAN'A

Medeniyetimiz/Şehirlerimiz adlı yazı dizimizin bu sayısında Yemen'in başkenti San'a'yı ele aldık. Şimdilerde mezhep çatışmalarının odağında esir olmuş olan bu kadim şehir geçmişini adeta mumla arıyor. Yemen, İslam coğrafyası ile tanıştığından beri Müslümanlıkla yoğrulan bu şehir, şimdilerde ise sonu gelmeyecek bir mezhep çatışmasının ortasında alevler içinde kalmış. İnsan San'a şehrinin eski güzelliğini hatırladıkça şimdiki hali sebebi ile hüznlenmeden duramıyor.

Gelin önce San'a'nın geçmişine bir göz atalım. Bu kadim İslam şehri Arap Yarımadasının Güneyinde yer alan Yemen'in başkentidir. Eski ve yeni şehir olmak üzere ikiye ayrılmış durumdadır. Tarihi güzellikleri boyutça daha küçük olan "Eski Şehir" de yer almaktadır. 1960 yılında UNESCO tarihi sit alanı mirasları arasına alınan bir bölgesi de "Eski Şehir"de yer almaktadır. Tarihin en eski yerleşim yerlerinden biri olan San'a'nın ne kadar eski olduğu sorusu aklınıza muhakkak geliyordur. San'a şehrini NUH aleyhisselam'ın oğlu Sam tarafından kurulduğuna inanılıyor. Bu yüzden SAM'ın şehri manasına da geldiği rivayet edilir. Üzerinde bir çok Krallık ve Medeniyet olan San'a'da ve Yemen'de bilinen en eski hüküm süren devleti ise Main Krallığı'dır. İslamiyet ise Peygamber Efendimiz (sav)'in Muaz bin Cebel (r.a.)'i Yemen'e vali olarak göndermesi ile İslamiyetin hüküm sürmeye başlamasından beri bu topraklarda egemen olmuştur. San'a'nın eski şehri 1986 yılından beri UNESCO kültür mirası listesinde yer alıyor. İslam'ın ilk egemen olduğu yıllara ait birçok eser de "Eski Şehir" tabir edilen bölgede yer alıyor. Yemen ve San'a mimarisinde çokça kullanılan kırmızı kayalardan yapılmış onlarca cami ve medrese şehrin bu bölümünde yer alıyor.

San'a şehrine yedi giriş bulunmaktadır. Bun-

lardan en meşhuru ise Bab El-Yemen olarak bilinen ve Türkçe "Yemen kapısı" anlamına gelen kapıdır. Ayrıca Bab El-Yemen kapısı şehrin günümüzde ayakta kalan tek kapısıdır. Kapının bugünkü hali ise Osmanlı tarafından yaptırılmıştır. Ecdad bu topraklara da İslamiyet ve Peygamber sevgisi ile gözü gibi bakmış ve hüküm sürdüğünden beri hiçbir zaman ihmal etmemiştir. San'a'nın en önemli simgelerinden

biris de San'a'nın en büyük ve modern camilerinden biri olan ve dönemin Yemen Başkanı Ali Abdullah Salih'in ismini taşıyan Al-Saleh (Salih Camisi) camisidir. Arap mimarisini ve modern mimarinin bir karışımı olan caminin işçiliği de hakikaten göz kamaştırmaktadır. Aynı anda 40 bin kişinin ibadet edebilmesine olanak sağlayan Cami, günümüzde en büyük camiler arasında yer almaktadır.

San'a günümüzde 3 milyona yakın nüfusu ile bölgedeki en büyük şehirlerden biridir. Maalesef

başta da bahsettiğimiz mezhepsel çatışmalar sebebi ile şu anda buraya gidebilmek oldukça zor ve tehlikelidir. Yine de bir gün bu çatışmaların ve ayrılıkların sona ereceğini düşünerek ileride bir gezi rotası oluşturulduğunda San'a da bu rotanın içerisinde yer alabilir. İslam medeniyeti belki buralarda geldiğinden beri silinmemiş ve İslam'a sıkı sıkıya bağlanmış olabilir. Ancak İslam medeniyeti San'a'yı bu aralar maalesef yalnız bırakmıştır. Birçok yardım kuruluşu bölgeye olağanüstü şartlarda ulaşma gayretinde ve Yemen ve San'a'nın yalnız olmadığını hissettirmek için çalışmaktadır. Biz

Müslümanlara düşen görevse Dünya'nın neresinde olursa olsun kardeşlerimizi yalnız bırakmamaktır. Yazıma son verirken sizleri bir başka Şehrimizde buluşmak üzere selamlıyorum. Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

KISSADAN HİSSE

Ne Kadar Fakir

Bir gün çok zengin bir adam oğlunu kırsal kesime götürüp ona insanların ne kadar fakir olabileceğini göstermek istemişti. Çok fakir bir ailenin çiftliğinde bir gün bir gece geçirdiler. Şehre dönerken baba oğluna sordu:

-Yolculuğumuzu nasıl buldun?

-Çok güzeldi, diye cevap verdi oğlu.

-İnsanların ne kadar fakir olabileceğini gördün değil mi?

-Evet.

-Peki, ne öğrendin?

-Bizim evde bir köpeğimiz, onların dört köpeği var. Bizim evde bahçenin yarısına kadar gelen bir havuzumuz, onların kilometrelerce uzunluğunda dereleri var. Bizim bahçede ithal lambalarımız, onların sayısız yıldızları var. Bizim taraçamız ön bahçeye kadar, onlarınki ise ufka kadar uzanıyor.

Ve babanın şaşkın bakışları arasında oğlu ekledi:

-Ne kadar fakir olduğumuzu gösterdiğin için teşekkür ederim babacığım!

Önemli Olan

Sütten çıkınca bütün kaşıklar aktır. Önemli olan içinden çıktığın sütü ak bırakmandır.

Mevlana

İnsan Bazen Bilir de Susar

İnsan hep bilmediğinden değil ya, bazen de bildiğinden susar...

-Edep bilir, susar.

-Sabır bilir, susar.
-Saygı bilir, susar.

-Sevgi bilir, susar.

-Bazen de anlayanı olmadığını bilir, susar.

Yükseliş ve Düşüş

Bilgeye sormuşlar: “Neden insanların yükselişleri ve bir konuma gelmeleri ağır ağır olur da, düşüşleri ve konumlarını kaybetmeleri gayet hızlı olur?” Bilge şu cevabı vermiş: “Bir konuma gelmek merdivenden çıkmak gibidir; dolayısıyla yükseliş ağır ağır olur. Bir konumu kaybetmek ise merdivenden düşmek gibidir; merdivenden düşen kimse nasıl bir anda paldır küldür aşağı yuvarlanırsa, kişi de bu şekilde bir anda kendini konumundan düşmüş bulur.”

İbret Alana Bir Kalp Yeter

Kalp 1 dakikada yaklaşık 70 kere, 1 yılda yaklaşık 35 milyon kere, ortalama bir ömür boyunca ise 2 trilyon kere atacaktır. Tüm hayatı boyunca yaklaşık 227 milyon litre kan pompalayacaktır. Bu kadar mükemmel işleyen bir organ kör bir tesadüfün eseri olabilir mi?

Mutlu Olmaz, Çünkü...

Her insan mutlu olmaz...

Çünkü gereğinden fazla özler dünü,

Hak ettiğinden fazla düşünür yarını,

Ve hiç hak etmediği kadar bilinçsizce yaşar bugünü,

Gereğinden fazla özler hayatından çıkanları,

Hak ettiğinde daha büyük umutla bekler hayatına girecekleri

Ve asla görmez yanı başındakileri

Erich Fromm

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YAŞANAN BİR VAKA: BULAŞICI HASTALIKLAR

Bir hastalığın, insandan insana ya da hayvandan insana herhangi bir yolla bulaşma niteliği taşımasına bulaşıcı hastalık denir. Bulaşıcı hastalıklar çeşitli mikroorganizmalar (virüs, bakteri, parazit vs.) aracılığıyla insanlara bulaşmaktadır. Bir bulaşıcı hastalığın, belirli zaman ve normal ölçüler içinde beklenenden daha çok sayıda görülmesine salgın, bu salgının bir topluluk veya bölgede görülmesine epidem, birçok ülkede bu durumun görülmesine ise pandemi denilmektedir. Günümüzde yaşanan Covid-19 ise taşıdığı özellikler nedeniyle pandemi niteliği taşımaktadır.

Bulaşıcı hastalıklar insanlara çeşitli yollarla bulaşabilmektedir. Örnek vermek gerekirse; ağız yoluyla, hava yoluyla, cinsel yolla, hayvanlar aracılığıyla bulaşabilir. Bulaşma yollarına baktığımız zaman farkına varılır ki aslında temizlik ve hijyen, bulaşıcı hastalıklar başta olmak üzere hastalıklardan korunmak için temel yollardandır.

Bulaşıcı hastalıkların tarihteki yerine değinmek gerekirse örneğin 14. yüzyılda yaşanan ve Kara Ölüm veya Kara Veba olarak isimlendirilen salgın, insanlık tarihinde en ölümcül olaylardan birisidir. Hastalık sonucunda deri altı kanamalar olması sebebiyle cildin koyu renkte gözükmeye üzerine kasvetli, sıkıntı bir durum anlamında Kara Ölüm denilen bu salgın tahminlere göre 70-200 milyon arası insanın ölümüne neden olmuştur.

Tarihteki ikinci bir vakaya bakacak olursak, 1918 İspanyol Nezlesi de önemli bir salgın olarak kayıtlara geçmiştir. Ölümcül bir virüsten kaynaklanan grip salgını olan İspanyol Gribi vakası üç dalga halinde yaşanmış ve 500 milyondan fazla kişiye bulaşmıştır. Tahminlere göre ise yaklaşık 50 milyon kişinin ölümüne yol açmıştır. Kimi yorumlara göre Birinci Dünya Savaşı'nın sonucunu etkilemiş, savaşın daha kısa sürede bitmesine neden olmuştur.

SAĞLIK

Hasan Basri
YAPICI

Yaşadığımız dönemde de hayatın her alanını ciddi bir şekilde etkileyen ve etkilemeye devam eden bir pandemi olan Covid-19, bulaşma hızı yüksek olan ve sistemik olarak vücudu etkileyen bir hastalıktır. Bulaştığı vücudun bağışıklığının düşük olmasına ve çeşitli kronik hastalıklarına var olmasına bağlı olarak şiddetini arttıran bir virüstür. İnsan vücudunun bağışıklık sisteminin gücüyle orantılı olarak çeşitli organlarda hasar vererek ölüme yol açmaktadır.

Bulaşma hızının bu kadar yüksek olması sebebiyle, bize emanet verilmiş olan bedenimizi ve sevdiklerimizi korumak istiyorsak söylenen uyarılara uyarak tedbirlere riayet etmek durumundayız. Zorunlu oldukça dışarı çıkmalı, onun dışında evlerimizde kalmalıyız. Evde kalma eyleminin kimseyi eve çağdırmamak olduğunu da unutmamalıyız. Bir yandan evde kalıyorum deyip bir yandan eve komşu, misafir çağırmanın dışarı çıkmaktan farkı yoktur. Zorunlu hallerde dışarı çıktığımız zaman ise fiziksel mesafeye uymalı, maskemizi mutlaka takmalı ve evimize döndüğümüzde el hijyenine dikkat etmeliyiz. Maskemizi takarken ise mutlaka burnumuz da kapalı olmalıdır. Unutmayın, hastalığın hayatımızdaki ölümcül etkisi, ilaç/aşı bulunmadan veya virüs mutasyon geçirerek daha az ölümcül hale gelmeden ortadan kalkmayacaktır. Dolayısıyla mevcut duruma baktığımız zaman kendimize, ailemize, sevdiklerimize ve diğer insanlara saygı duyuyorsak, onların iyiliklerini istiyorsak kurallara riayet etmeliyiz. Son olarak 3 hususu asla hayatımızdan çıkarmamalıyız; yoksa istemeyerek bir kötülüğe sebep olur, vebal altına girebiliriz: Sosyal mesafeyi uygulamak, ağızımızı ve burnumuzu kapatacak şekilde maske takmak, el, yüz hijyenine dikkat etmek.

Marmara Üniversitesi Tıp
Fakültesi

İKRA Derneğinin programlarının yayınlandığı ve okuyucularına programlarını duyurduğu sosyal medya hesaplarımıza sitemizin sağ üst köşesinde bulunan sosyal medya hesap logolarını tıklayarak veya aşağıdaki linklerden sayfalarımızı beğenerek, yaptığımız ve yapacağımız programlardan haberdar olabilirsiniz. **"Farkınız Okumak Olsun"**

f ikradernegi
t ikradernegii

ig ikra_dernegi
yt İKRA DERNEĞİ

İKRA ANADOLU İRTİBAT
İHSAN KARADAŞ - 0507 750 50 16

Esenler Şubesi
Fatih Mh. Fatih Cd. 220/1 Sk.
No:4/A Esenler
Tel: 0532 587 30 16

Bağcılar Şubesi
Çınar Mh. 864 Sk. No:7/B
Bağcılar 0555 279 29 94

Güngören Şubesi
Güneştepe Mh. Şehit Özcan
Canik Sk. No:11/C Güngören
Tel: 0539 944 48 28

Tuna Şubesi
Tuna mh. 714 Sk. No:23/A Esenler
Tel: 0542 395 30 44

Başakşehir Şubesi
Ertuğrul Gazi Cad. Başak Center. Uğur İş
Merkezi, Kat:1 D:6 5. Etap,
2. Kısım Başakşehir
Tel: 0532 417 08 00

BİRMAR

"ucuz, kaliteli, güvenilir alışveriş"

TUTAR ELEKTRİK

ELEKTRİK ARIZALARI
İNTERNET ARIZALARI
ALARM SİSTEMLERİ
UYDU SİSTEMLERİ
TADİLAT
PANOLAMA
KABLOLAMA
TOPRAKLAMA HAT
ÇEKİMİ
TAVA KURULUMU

TELEFON ARIZALARI
YANGIN SİSTEMLERİ
GÜVENLİK SİSTEMLERİ
GAZ DEDEKTÖRÜ
İNŞAAT
HİDRAFOR SİSTEMLERİ
OFİS AYDINLATMA
OTOMASYON SİSTEMLERİ
PARATONEL KURULUMU
KABLOLAMA

📍 Çınar Mahallesi 843.Sokak No:3/B Bağcılar / İstanbul

www.elektrikustan.com 0212 435 90 05 - 0541 231 64 27 info@elektrikustan.com

CİĞERCİBASRİDÖNER
KAHVALTIDA LİDER

Kapalıçarşı

Telefon : (0212) 511 95 54

Beyazıt/Gedikpaşa

Telefon : (0212) 517 27 93

Esenler

Telefon : (0212) 646 43 44

Bayrampaşa

Telefon : (0212) 565 44 54

www.cigercibasri.com

ERASLAN

MUTFAK GEREÇLERİ

**KALİTE
BİZİM
ÖNCELİĞİMİZ**

ERASLAN

MUTFAK GEREÇLERİ

İLETİŞİM

**GÜRAL
PORSELEN**

"Dünyanın Porseleni"

Ar Yıldız

MUTFAK KÜLTÜRÜ

**GÜRAL PORSELEN VE AR YILDIZ
BAYII**

İSTANBUL
İSTİOC TİCARET MERKEZİ
12. ADA NO:136-138
BAĞCILAR/İSTANBUL

GEMLİK
İSTİNAL CAD. NO: 95
GEMLİK BURSA
0 224 514 89 00

eraslanmutfak@hotmail.com

0 212 659 68 99